MARKA

1 U tienu bijua Jesu kirisi laabaalŋanmo cilma
2 Nani lan diani nandi osawalipualo Isahi tili nni. Ya nua min sɔni ya tondo a kani.
3 O tie ya nnilo kpaandi li fuali nni ki maadi ke; ŋanbi mani t yonmdaano sani ke lan tua sansiedu.
4 San bo cua ki wuli bi niba m ñima li fuali nni ki wangi'ba ke ban lebidi bi pala ki ŋaa t tuonbiadi. Ke o Tienu n tieni b po sugili bi po.
5 Jude dogu nni yaaaba yeni Jelisalemi yaaba kuli bo cuoni Jan kani. B bo tuo ki waani bi tuonbiadi ke Jan wuli'ba Jude kpenu nni.
6 Jan bo laa li liadili ke b lugi yeni u yuoyuogu kobidi ki loli li gbanli o ciaga nni. T ñankpandi yeni t siidi n bo tie o jiema.
7 Jan bo waan'ba ki yedi: o tiano gɔ ŋua n puoli ki pia u paalu boncianli ki cie n i. Mini k pundi yua ba gbaani ki gbindi o taacaagbani
8 Mini wani wuli yeni m ñima ama wani baa wul' i yeni fuoŋanma i.
9 Lani ya daali ke Jesu bo ñani Gaalile dogu nni Naasaleti nni ki cua Jan kani ki gɔ wul'o Jude kpenu i
10 Jesu n bo ñani mi ñinma nni yaa yogu o bo la ke tanpoli luodi ke fuoŋanma ñani ki naani ki lanjiepienga yeni ke baa jagini o po
11 Li yogu o nialu bo ñani tanpoli po ki maadi: O ne tie n bijua n pia li pakɔnli o po boncianla. N taa n buama kuli ki teni ŋa.

12 Ama fuoŋanma bo tudi'o ki gedi yen'o hali i
tinkuonga nni.
13 O bo tieni danapiina ke Sitaani bigin'o, o
bo ye yeni t muayandi ke maleki-ba ke u Tienu
maleki -nba caan'o.
14 Ama ya yogu ke b bo cuo Jan batisi Jesu bo
cua Gaalile ki wangi u Tienu laabaaŋanmo.
15 O bo maadi «u yogu kuli pundi n yeni u
Tienu diema mo nagi. Lebidi mani i yama ki tuo
u Tienu laabaaŋanmo.
16 Jesu bo baa Gaalile ñinciama kani o bo la
Siimo yeni o waaalo Andele. B bo lu bi janbuandi
m ñinma nni ki kpaani i jami kelimaa b kuli bo
tie jankpaanla i.
17 Jesu bo yedi'ba: «cua mani ki ŋɔdi nni n baa
cedi yi ya co bi niba i»
18 Li yogu li yogu b bo ŋaa b janbuandi ki ŋɔdi.
19 Jesu n bo cuoni ki juandi waamu o bo la
Zebede bila Saaki yeni o waalo San o ñinbiagu
nni ki ŋanbidi bi janbuandi
20 Jesus bo yiin'ba ke bi siedi ŋaa b báa Zebede
u ñinbiagu nni yeni b tuonsɔntiadi kuli ki ŋua
Yesu.
21 Jesu yeni o ŋɔdikaaba bo pundi Kafarna-
womi dogu nni saaba daali ki li jaandieli nni ki
bangindi yaaba n ye lienn u Tienu ñɔmaama
22 O bangima bo yaalidi'bi, kelimaa o bo bangi
yeni yikodi waa bo bangi 'ba nani li bali maama
gbanbanda yeni kaa
23 Ke li sua ja ba ye li kani ke i cicili biadi ŋua'o
ke o yigini ki maadi:
24 Nasaleti Yesutinba yeni fini be yaa po i? A
cua ke ŋan biani 'ti yoo oo? N bani ŋan tie yua.

A tie u Tienu niŋanmo i.
25 ke Yesu gaa t naajadi ke maadi: «suoni mani
lan kani ki ña o nini»
26 li yogunu o ja yeni bo jiidi ki baa ke t tagi
biidi yeni bua ña ki yigini ki kpandi o nialu.
27 Li bo yaa lidi ya niba bo ye li kani. Ke bi
buali bi lieba ne mɔ tie be yo oo? I tundi paani
ke o tundi yeni yikodi i. O cedi ke a pola mɔno
cɔlni o maama
28 Lan yognu mɔno ke Yesu yeli doni Gaalile
dogu nni.
29 Ban ñani jufi -nba tantaandieli nni ya yogu
ke Yesu yen Saaki yeni San gedi Siimo nba
deni. Ke li sua ke Simo cuado dua yeni u
gbannantongu.
30 Li yogu mɔno ke b maadi wani Yesu li
gbannnanbiedi maama
31 Ke Yesu bo cua ki cuo o nugu ki fiini ki sien'o
ke ogbannandi sɔngike o fii ki candi'ba.
32 li yenjuogu bi niba bo taa a yiama kuli yeni
yaaba ke a pola ŋua'bi ki gedi yen'ba Yesu kani
33 ke u dogu nni niba kuli taa ki ye u diñɔbu
kani
34 Ke Yesu paagi yaaba kuli bo yia, ki gɔ beli ki
yaani i cicilibiadi. O bo ki cabi i cicilibiadi ke ban
maadi mɔno ki dugini b bo bani wan tie yua.
35 Yesu yagidi ki fii ki gedi naani ke oba ki ye
ki jaan i.
36 Ke Siimo yeni o lieba ŋua ki kpaa'o.
37 ki la'o ki maad'o ke bi niba kuli kpaan'o.
38 ke o maad'ba ya cuoni mani tin gedi u
kaantianu. I dingbanbinmu nni ke min pan
muandi lan po mo, ki dugini lan po n cedi ke

n baa
39 Lani ke Yesu tɔgini Gaalile digbana kuli nni
ki maadi u Tienu laabaaŋanmo jufi -nba tantaan
diena nni.
40 o gbaado bo cua ki gbaani ki mia ki yedi: A
ya bua a ba fidi ki paagi n i.
41 m ninñinma bo cuo Yesu ke tandi o nuugu
ki sii'o ki yedi: n bua a agbannu n ŋanbi.
42 Ke li yogunu o gbaado bo siedi ki sua o gbanu
kuli ŋanbi.
43 Ke Yesu maadi ke wan tuodi ki siedi li kani
ki kpaa'o
44 ki maadi: cuo a ñɔbu ki daa cedi oba n gbadi.
Ama ŋan gedi ki pan waani sala yidikaaba. Ki
tien'ba m ŋanbima paalu nani moyisi n bo bili
maama ke lan tua bi sieda.»
45 ama oja yeni n ñani ya yogu ke o kpaandi li
maama kaan kuli. Lan po n bo cedi ke Yesu ji bo
kam fidi kua u dogu nni ya yogu ke bi niba bo
la'o. O bo yi ye u dogu kuni naan kan ki ñiana k
ye.

DIANGBENGA LIE

1 Yesu bo tieni nani dana lie yeni ki guani
Kaparnawomi dogu nni ke bi niba gbadi ke o ye
deni.
2 ke bi tigidi ki gbie deni ke finfanm ji t ye baa
o diñɔbu kani. Ke yesu tundi 'ba u Tienu maama.
3 Bi niba bo tugi o yiamo hali ke o Taana kuli
kpe. ke bi cua yen'o Yesu kani
4 Bi niba bo yia i ke b kan fidi pundi yeni o
yiamo Yesu kani Ama bi bo doni Yesu n ya dieli
yuli po i ki cibi ki londi ki jiin'o Yesu kan ke dua
li ganli po.

5 Yesu n bo la ke bi pia li dandanli yeni ke o bo
yedi yua ya gbanu kpe yeni yeni ke: «n bijua a
bàà a tuonbiadi sugili»
6 Ama li bali gbabanda dianba bo kaa li kani ki
maadi bi pala nni ki tua: «
7 Li tieni ledi ke o ne wan maadi nanda i?
O sugidi u Tienu i ŋmaa ba fidi ki di o nisaalo
tuonbiidi sugili li yaa tie u Tienu baba ya kaa.
8 Li yogunu mɔno Yesu bo bandi b pala nni n
maadi yaala. O bo yedi'ba be yaa po i ke i maali
i pala nni n yeni?
9 Lan bona lie nni n diidi ya maama paa i? a
bàà a tuonbiadi sugili fii taa a kakalugu ki ya
cuoni.
10 Bandi mani ke o nilo bijua pia yiko ki tinga
ne po ki baa fidi puni bi niba bi tuonbiadi sugili.
O bo yedi o yiamo.
11 Fii ki taa a donduanu bonla k ya kuni.
12 Li yogunu o ja yeni bo fii ki taa o kakaligu
ki pan caa. Ke bi niba kuli ji nua'o. Li bo lidi bi
niba kuli ke bi ji yigini ki pagi u Tienu ki tua: tin
daa kpeli ki la ya bonla ne buolu.
13 Yesu bo guani ñani ki gedi m ñinciama kunu
ke u niwuulugu cua o kani ke tundi'ba.
14 Jesu bo cuoni o bo la Alife bijua Levi. O bo
kaa lonpo diegu kani ke o maadi'o «ya ŋua'n» ke
o bo fii ki ŋɔdi Yesu.
15 Li ya puoli po Yesu bo kaa Levi deni ki baa
je yeni t tuonbiadi danba yeni lonpo gaala yeni
o ŋɔdikaaba. Li kani bi niba bo ŋɔdo ki yabidi
16 U Tienu tili banda yaaba bo tie gbanbanda
n bo la ke Yesu jeni yeni a lonpogaala yeni t
tuonbiadi danba yeni. Ke bi maadi o ŋɔdikaaba:

laabaal ke o dini yeni a lonpogaala yeni t tuonbiadi danba.
17 Yesu bo gbadi ki maadi'ba: yaaba n pia laafia naa bua dogda se yaaba yia. Mii cua bua ya yi bi niŋanba kaa, n cua bua ya yi t tuonbiadi danba i.
18 Jan ŋɔdikaaba yeni falisiani -nba bo loli u ñɔbu i. Bi niba bo cua Yesu kani, ki yedi'o: Be tieni ke Jan ŋɔdikaaba yeni Falisiani -nba ŋɔdikaaba loli u ñɔbu i? Be tieni ke fini yeni a ŋɔdikaaba naa loli?
19 Yesu bo buali 'ba: yua ke bi yiin'o li puokuanli jaanma ba fidi ya kaa konma ya yognu ke o puocaano calo ye b kani i? hali bani baa ye yeni yo lan waagi maama kuli b kan loli ñɔbu.
20 Ama adana cuoni ke bi ba ñani o puocaano Calo. Lan dana nni ke b baa loligi u ñɔbu.
21 Nilo baa kan taa li cabipanli ki ŋali ki tugini yeni li liadikpeli. A ya tieni n yeni li cabipanli ba dadi ki padi a cabikpeli. a cabipaana n mɔ tolitoli ki findi.
22 Nilo ba mɔ ka taa m daakaama ki tieni ñinbobikpeli nni kelima o ya tieni n yeni m daakaama baa mɔ ki pudi li ñinbobili. m daama yaa n ye li ñinbobili n gɔ biidi. Ama a ya tieni m daama li ñinbobipanli nni.
23 Li bo tie saaba daali ke Jesu yeni o ŋɔdikaaba pendi u kuanu nni ki dogi i difiandi.
24 Falisiani -nba bo yedi: «Diidi mani be tieni ke b tiendi yaala n kua m fuodima daali.»
25 Yesu bo guani ki yedi'ba: «Yii kpeli cogi Davidi n tieni yaala wan bo luo m jiema aa? ke m koma cuo'o wani yeni ya niba bo ye kuli.

26 Li nan bo tieni ledi ke Davidi bo kua u Tienu
diegu nni. ki taa sala ke wani yeni o ŋɔdikaaba
ŋmani. Ama ke li nan bo cabi ke u Tienu sala
yidikaa baba i n ŋmani li paanu.
27 Yesu bo yedi 'ba: «saaba ye bi niba po i; bi
niba kaa ye saaba po.
28 Lani po n cedi ke saaba mɔno ye o nisaalo
bijua nuugu nni.

DIAGBENGA TAA

1 Yesu bo guani kua jufi -nba tantandieli nni. O
ja bo ke o nuugu kpe.
2 Yaaba bo ye li kani bo kpaag'o ki ba diidi Yesu
ya baa paagi'o m fuodima daali. Ke ban jalig'o.
3 Yesu bo yedi o ja yua ya nuugu bo kpe yeni:
«fii gi sedi t siiga nnni».
4 Lani ke Yesu yedi u niwuligu: «i tuo tin tieni
li bonŋanla bii u bonbiigu bi niba fuodima daali
gi gaa o miali bii ki ŋaa wan bode» ama b bo
ŋmini suooo.
5 Yesu bo nuali'ba yeni li pabiili kelima b bo
fiini b pala ke li juagi. Lani ke Yesu yedi o ja
yeni «tandi a nuugu» ke o tandi o nuugu ke Yesu
paag'o.»
6 Li yogunu mɔno faalisiani -nba taani kali ki ji
juogidi ban baa tieni maama ki cuo Yesu ki kpa'o.
7 Li po ke Jesu yeni o ŋɔdikaaba gedi m
ñinciama kunu. U niwuligu boncianla bo ñani
Galile ye Jude ki ŋua 'o.
8 Jelusalemi dogu, Idume bii juudeni yaa
kandima yeni ya diema kpia Tiir yeni sidɔn. Li
niwulugu bo cuoni Yesi kani kelimaa bi bo bani
wan suani yaali.

9 O yedi o ŋɔdikaaba ke ban kpaani u ñinbiagu
ke wan kua, kelima u niwuligu baa mad'o
10 Wan bo paagi bi niba boncianli yeni, yaaba
bo ye li kani kuli ki yia ji bo tudi bi lieba ki gba
ban si'o.
11 T tagibiidi danba ya la'o ya yogunu kuli bi
yio gbaani o nituali nni ki ya tandi: «ki tua a tie
u Tienu bijua»
12 Ama o bo yi yie ki maadi ke ban daa cedi
ban bandi wan tie yua.
13 Yesu bo doni li juali po ki yini wan bua yaaba
ke bi cua o kani.
14 O bo lugidi piiga n nibilie ki yin'ba b tondiba.
Ke bani n baa fidi ki ya ye yen'o, ke wan suan'ba
ke ban ya caa ki wangi u Tienu ñɔmaama
15 O bo pun'ba u paalu ke ban ya diali k ñangi
t tɔgbiidi.
16 wan bo yini niba piiga n bonbilie yaaba yela
nne simɔni yua ke o bo pul'o Piali.
17 Saaki yen o yualo San Zebede bijaba. yaaba
ke Yesu bo pul'ba. Boanɛr li niima n tie yua
maadi nani i tatandi yeni.
18 Yeni Andre, Filipa, Bartelemi, Matio, Toma,
Jak Alifebijua, Tadide Simɔ Zeloti.
19 Yeni Juda ISkariyoti yua bo t kuad'o.
20 Lan pugini waamu Jesu yeni o ŋɔdikaaba bo
kuni denpo. Ke o niwulugu gɔ taani ban ye naani
yeni ki yabi ke wani yeni o ŋɔdikaaaba t ki bàà
yaama ki baa je.
21 K jesu niba bo gbia ke b maadi ke ban taa'o
kelima b bo tua ke o yanma nni n biidi.»
22 U Tienu maama gbanbanda bo ñani
Jerusalemi ki cua. b bo yedi «Belisebul yua tie o

pola bado ke o kubi o ya paalu i ki bieli o pola»
23 Yesu bo yini'ba o kani kaalindima ki pua'bi m
kpanjama: «Sitaani tieni ledi k guani beli sitaani
i?
24 Ya dogu nni ke bi niba gɔ ki kɔni yeni bi lieba
laa dogu kan fidi ya se ke li ŋani.
25 Ya diegu nni ke bi niba gɔ ki kɔni b ŋmiali
nni li diegu kan fidi ya se ke li ŋani.
26 Li tie ke sitaani ya guani kɔni yeni o bá li
waani ke o paqalu bɔgidi n yeni, o kan fidi ye se
o juodi n yeni.
27 Ama nilo ba kuli kan fidi kua o gbanman-
daano deni ki fidi fie o piama.
28 Yesu bo yedi n baa maad'i i mɔnmɔni bi niba
n tieni ya tuonbiidi bbi bàà sugili b tuonbiadi po,
yeni ban sugi u Tienu ya sugidi.
29 Ama yua sugi u Tienu fuoŋanba wani kan
bàà sugili hali a bada. Ama lan daano kan fidi
ya ye hali o hjuodima ki kan tieni tuonbiidi».
30 Yesu bo maadi li kuli ne agbanbanda kelimaa
bi bo tua ke o pia o tɔgu biigu.
31 O naá yeni o waamu bo cua ki se cancanli ki
sɔni o nilo ke wan yiin'o
32 Li sua ke o niwuligu kaa ki lind'o. Oja den
yedi a naá yeni a waamu kaa cancanli ki kpaani
ŋa
33 Yesu bo ŋmiam' i ŋmaa tie n naá yeni n
waamu.
34 Lani ke o bo 35diidi yaaba kaa ki lindo yeni
kuli ki yedi: n naá yeni n ninjanba n yeni.
35 Yua pia li dandanli n po ki tiedi n yanbuama
lan nilo n tie n nijua yeni n nisalo yeni naá.

DIANGBENGA NA

1 Yesu go bo ye yen'ba m ñinciama kunu ki
bangib'ba. Ya niwuligu yabi bo kaani kim lind'o.
O bo kua ki kali u ñibiagu nni m ñinma po.
Uniwuligu kuli bo se li gbangbanli po i.
2 O bo pua m kpanjama ki bangi'ba ya bona n
yabi. Ki yed'ba m bangima yogu.
3 cengi mani o kpaalo n bo ñani ki bua yaa buu.
4 Ya yogu ke o buu bonbintiana bo baa u
sankunu i. ke o bonyugida bo cua ki dini.
5 bonbintiana mɔ bo baa a tancagida po naan
kani ke tanyoma ki ye. Li bo gbaa pani kelima li
kani tandi ki ji.
6 Ama u yienu n bo doni li bo kuodi kelimaa li
bo ki pani ki jiini mɔno.
7 Ya binbitiana mɔ bo baa t kunkondi ñaga
yeni t kunkondi bo fii luoni ki laa fidi loni puu
kuli.
8 Ya bonbitiana bo baa ki tinŋanga yeni bo
pani ki kpedi ki loni. bonbitiana bo loni piina
ki ya caa ke tiana mo loni piiluob, ke tiani mɔ
loni kobiga.
9 Lani ke Yesu bo maadi: yua daani ki pia atuba
ki baa gbadi wan gbadi.»
10 Jesu n bo ye o baba o ŋɔdikaaba piig
n bonbilie yeni bo nagini o kani ki bual'o o
kpanjama yeni niima nni
11 O Tienu n puni yinb'ba ke i bandi o diema
nni tuonli, ama yaaba ji ye ne kuli li tie min ya
puab'ba m kpanjama i.
12 lan yeni b baa nua yeni bi nnuni ama bi kan
la puu kuli bi baa gba yeni bi tuba i, yeni ba gbaa
yala. Ama bi kan cengi puu kuli. Lani n tie ban

da lebidi ki guani u Tienu kanike wan tieni bi po sugili.

13 Yesu bo guani ki yedi'ba: i mɔ ki bani m kpanjama yeni bundimi yo oo? Li ya tie n yeni i baa tieni ledi ki fidi bandi ya kpanjama sieni i?

14 O kpaalo n pagi ya bonbii tie u Tienu maama i.

15 Bi nitiaba tie nani ya bonbii baa u sakunu yeni. Bi ya gbadi u Tienu maama ya yogu sitaani yi cua ki li yogu ki ñani li maama kuli b pala nni.

16 Bi nitianba mo tie nani ya bonbii baa a tancagida n yeni bi ya gbadi u Tienu maama ya yogu bi tuoi toma toma yeni lipamanli.

17 Ama baa pia jiimɔni b pala nn i bi kan fidi juuni sedi u yebiadu ya cua, bii bi niba ya wangi'ba fala Yesu maama po toma toma se ban lebidi ki baa.

18 Bi nitianba mo tie nani ya bonbii n baa t konkondi nni bani mo tie yaaba n gbadi u Tienu maama i.

19 Ama n yema yanyandi yeni, ŋaimanbuadi, yeni bonbuakaatiana li kuli yi taani ki di o Tienu maama yeni li ji kan fidi sɔni tuonli.

20 Ama tianba mo tie nani ya bonbii n baa ki tinŋanga yeni, ban wani tie yaaba tuo u Tienu maama ki tuo ma ki luoni. bi nitianba loni bonbii yenli, piita taa, bitianba piiluoba luoba, b tianbi kobiga kobiga.»

21 Yesu bo guani yedi'ba: oba kan cuoni li fidilisanli ki cibini l bobli nni ki ŋɔgini li po. Bii ki gubini u gadogu nni. Bi yituani u tuntuankaanu i

22 Kelimaa li ba kuli k ye ki wuoni ke bi kan

wuodi. lba kuli ki ye ki duagi ke b kan dɔgidi.
24 O bo yedi 'ba: yi cuo i ba yeni yi gbadi ya
maama. Yi gaa Tienu maama ki sɔni li tuonli
maam, i paadi mɔ gɔ baa t dɔ n yeni ke li bonli
gɔ pugidi.
25 Lani ya po bi ba pugini yua daani wan ŋanbi
daani ama yua k daani b baa ñani wan pia yali.
26 Yesu go bo yedi: «U Tienu diema tie nana oo
kpaalo n yi buli i bonbii ki tinga yeni.
27 Wan guani yeni wan nua u yienu yeni u
ñiagu kuli, ya yogu kuli li bonbulikaala baa pa
ki kpedi hali ŋanma ke waa bani lan maama
28 Ki tinga n yi cedi i bonbii nm pa. Li cili a
kinkaga i ki tuani ti fiandi ki juodi m bonbinma
29 i bonbii ya beni ya yogu b baa taa o guadgu
kelima li yogu pundi.
30 Yesu go bo yedi: t baa nangi u Tienu diema
yeni be i. lilaa kpanjama ke ti bo yi pua ke m
bundima ye i.
31 U Tienu diema tie nani ya kpintiigu ke b yi'u
mutardi yeni bii li baa ñidi ki cie ŋanduna bonbii
kuli.
32 Ama b ya buli ya yogu li paa t kpedi ki cie u
gɔgidigu tiidi kuli gi go tɔ a bengbenga hali ke a
bonyugida baadi tiendi b tedi li po.
33 O bo pua m kpanjama boncianli yaali naani
yeni wan pua yaama. ki wangi bi niba o
laabaaliŋanmo nani bani nbaa fidi ki ji gbadi
maama
34 O bo maadi yen'ba kaa pua kpanjama. Ama
wani yeni o ŋɔdikaaba yeni bo piadi ki ye b baba
i. O yi bundi'ba li kuli.
35 Li daali yenjuogu Yesu bo yedi: tin puodi

mani ne po ya boanjali.
36 Lani ke o ŋɔdikaaba taa'o yeni ya ñinbiagu
nni ke bi bo ye. ke bi kuli gedi ki ŋaa u niwulugu
li kani. ke bi tɔbi mo ŋua'o yeni bi ñinbiadi
37 ke u faabiadigu ti fii fiindi a ñinguona ke u
ñinbiagu bua pan gbie.
38 Le sua ke Yesu dua u ñinbiagu puoli po ki
ki gɔ. Ke b fiin'o ki yed'o: canbáa ŋaa bani ke ti
bua kpe yaa aa?
39 O bo fii ki yie u faagu po yeni li bali ki maadi:
«cɛdi fuugu» ke u faagu yeni m ñinciama kuli
duani suoo.
40 Yesu bo guani yedi'ba: «bɛ cedi ki jie n yeni?
i ki dugi n po yaa aa»
41 T jiwaandi bo kua'ba boncianli. Ke bi ji
maadi yeni bi lieba: O ne wani tie ŋmaa yo ke
baa u faagu yeni m ñinciama kuli tuodi o maama
i.

DIANGBENGA MU

1 B bo pundi Galasenia diema yaaba kpenu
jaali kani.
2 Yesu n bo ñani u ñinbiagu nni ya yogu. o
tagibiigu n bo ye ya ja nni nbo ñani a kakula po,
ki tuog'o.
3 O ja yeni bo li ye a kakula nni oba kuli bo kan
fidi lol'o baa yeni i kudi seseli.
4 bi bo kpeli ki kpa kpaa ki loli o taana yeni i
kuduseseli. O bo yi fidi ciecie li kuli ki dadi yaadi
t kudi nilo ba kuli bo ki fid'o.
5 ya yogu kuli, u yensiinu yeni u ñiagu o bo yi
ye a kakula nni lini yaa kaa a juana po ki kuudi

kaa suondi. ki jaagi wani o bá ya taana a tana ki duoli
6 Wan bo la Yesu hali fagima. o bo sani ki cua ki gbaani o nintuali nni.
7 ki kpaandi ki maadi: «be n ye mini yeni fini siiga nni, Jesu u Tienu yua ye tanpolu bijua? U Tienu yeli po mia sugili k daa wangi'n fala.
8 O bo maadi yeni kelima o bo gbadi ke Yesu yedi: fini o tagibiigu ne ña o ja ne nni»
9 Yesu bo bual'o: «a yi ledi?» o bo ŋmian'o n yi niwuligu kelima t yabi.
10 O bo mia yesu ke wan daa beli'ba ki ñani'ba u dogu yeni tinga nni.
11 Li bo sua ke i duoli ye li juali kani ki ŋmani ti muadi.
12 Bi bo mia Yesu ki maadi: A ya beli 'ti ŋan nan cedi tin ŋɔdi i duoli
13 Yesu bo cabi u sanu ke bani t tagibiidi yeni ñani o ja yen nni ki sani ki pan kua i duoli nni. ke li duoli kuli ñani li juali po ki sani sani ki pan mñinciam nni ki bia b kuli. b bo pundi duoli tuda lie.
14 Yaaba bo kpaa li duoli yeni bo sani ki pan waani li laabaalo a longbana nni yeni li dogu bila kuli nni. Bi niba boncianli bo ñani ki gedi ki pan diidi yaala tieni.
15 Bi bo pundi Jesu kani ki la ya ja bo pia u tagibiigu yeni ke o kaa ki ŋanbi lani ti tiadi ki kaa ke bonli ki pia'o ke t jiwaandi cuo'ba.
16 Yaaba bo la u tagibiigu n bo ye yua nni; bi bo togidi yaaba cua li kani lan tieni maama ke t tagibiidi ñani oja yeni kani ki kua i duoli nni
17 lan ya po ke bi bo mia Yesu ke wan ña bi

tinga nni.
18 Yesu nbo bua kua u ñinbiagu ya yogu, t
tagibiidi n bo ye yua yeni nni yeni bo mia ke
wan cedi wan yegi yen'ba.
19 Ama Yesu bo ki tuo. Ama li yogu o bo yed'o:
«Ya kuni a deni po a buolu po ki pan waanb'ba
u Tienu n tieni a po yaala kuli, yeni wan tieni a
po ya niinm n gbadima
20 O ja yeni bo gedi ki pan wangi dekapola
dogunni Yesu n tieni o po ya tuonŋanma yeni ya
ciila bonla n yabi maama ke o yaalidigu cuo'ba.
21 Jesu bo guani kua u ñibiagu ki guani puodi
ki gedi ne po ya kpenpuoli jaali kani ya niwuligu
n bo taani o kani bo yabi, ke o fii se m ñinciama
kunu.
22 ke juffi-nba tantaandieli nn canbáa yua ke b
yi'o Sayirisi bo cua pundi Yesu kani ya yogu ki
la'o yeni, o bo gbaani o taana kani.
23 Ki miad'o sugili hali boncianla ki yed'o ke o
bisalo yia hali ki bua kpe. ke ŋan li cua ki ban
maani a nuugu o po ke wan paagi ki ya ye.
24 Yesu n bo yegi ye'o ya niwuligu yabi bo ŋua
ki miab'o
25 O pua mɔ bo ye li kani ke o sɔma ña hali piig
n bina lie
26 O bo la fala boncianli yeni ya dogidiena yabi
kani, ki biani o piama kuli; ama yeni li kuli li bo
tu; li bo li biagidi ki pugidi.
27 o bo gbadi ke b maadi Yesu maama, o bo
nagini o puoli u niwuligu nni ki sii o tiadi.
28 Kelima o bo yedi o pali nni n ya fidi sii ba o
tiadi baba n baa paagi.
29 Ya yogu ke o bo sii 'o o sɔma yeni kuli bo

kama sedi ke o gbanu kuli paagi.
30 li yogunu mɔno Yesu bo bandi ke u paalu
ñani o niini. O bo ŋmagidi ki buali u niwuligu
ŋmaa sii n liadili?
31 O ŋɔdikaaba bo yed'o: a nua u niwuligu n
miabi maama ke a nan gua yedi ŋmaa sii'n i?
32 Ama Yesu bo diidi b kaalindima kaa bandi
yua tieni lan bonla.
33 O jawaanbu bo cuo o pua yeni ke o digibi
kelima o bani yaala n tieni ninni. O bo gedi
gbaani Yesu nintuali nni ki waan'o i mɔnmɔni
kuli.
34 o bo yed'o n bisalo a dandanli n tieni a po
yaali n ŋani. gedi yeni a yanduama a bàà laafia
a yianu po.
35 Wan bo maadi yen'o ya yogu li bali maama
bangima yudaani yeni bi niba bo ñani bi deno
po, ki tuogi ki yed'o: A bisalo kpe'o be tieni ke a
gɔ mabidi cabáa i?
36 Ama Yesu bo gbadi ban maadi yaalia; o bo
yedi li bali maama dieli canbáa: ŋan daa jie
daani n n baba
37 O bo tuo ki baa yegi yen'o. li ya tie piali Jaka
yeni o waalo Jan
38 Ban bo pundi li bali maama bangima dieli
Yesu bo la ya niwuligu n yabi, ke bi tianba buudi
ke bi tɔbi tiendi u fuugu ki tandi yeni u paalu.
39 Wan bo kua u diegu yeni nni o bo yedi'ba:
Be tieni ki buudi buudi ki gɔ tiendi tiendi u
yaalidigu nanda i? i biga naa kpe kaa o gɔa yo.
40 o ñuad'o ama o bo ñani bi kuli cancanli ki i
biga báa yeni o naá yeni wan bo yegi ya naataani
yeni ki kua yen'bi ki biga n dua naan kani

41 Yesu bo cuo ki biga nuu i ki yed'o «talita
kumi» li bua yedi ke: i jifanbiga n yedi ŋa fii.
42 li yogu mɔno ke i biga fii ki gɔ cuoni, kelima
li jifanbiga bopia piiga n bina lie i. U yaalidigu
bi cuo'ba boncianla.
43 Yesu bo ten'ba li lanbonli k ban daa maadi
nilo ba kuli. O go bo yed'ba ke ban ten'o li
bonjekaali

DIANGBENGA LUOB

1 Yesu bo ñani li kani ki guani o maadogu nni.
O ŋɔdikaaba n bo yegi yen'o.
2 M fuodima daali ke o pundi, o bo kua li bali
maama bangima dieli nni ki bangi'ba. U Tienu
maama niba boncianli bo cengi o maama ke li gɔ
mangi'ba. B bo yedi «o ne mɔ bàà m yanbanma
ne le yo oo? ŋmaa n ten'o ya yanfuoma na?
«O tieni ledi ki fidi tieni ya banciama ne yeni
o nuugu i?
3 li ki tie o kpagikpielo Mliyama bijua, yeni
Jaka, Jose, Jude yeni Simoni kaa tie o waamu uu?
O nisiaba gɔ ye ti sisiiga ne? Ban wani Jesu bo
tie b yaa po biidi.
4 Jesu bo maadi yeni'ba: b kan fali sawalipualo
yeli kaantianu se o danba dogu nni. yeni o niba
siiga nni yeni o deni yaaba kani.
5 Waa bo fidi tiendi banciamtiama, li yaa tie
wan maani o nuugu yianbi ba ya po ki paagi 'ba.
6 b gaafaama bo lidi'o li po. Yesu bo caa a
dogibila nni ki ban wangi'ba.
7 Yesu gɔ bo yini o piiga n niba lie yeni ki
sɔni'ba niba lie lie; ki puni'ba u paalu k ban ya
paani t tagibiidi

8 O gɔ bo maad'ba ke ban daa taa bonli ba bi
taacenli po. I gbiamu baba ki daa taa jiedi, gi daa
taa bɔgili yeni ya gbanñadu pia liiga.
9 Ama yi pili yi pia ya caacaadi g da taa liadi
yenli baba.
10 O bo yedi'ba «Yi ya cani yua ya deni kuli yi
ya ye lankani, hali yi pan siedi laa dogu nni.
11 B yaa tuo ki gaa i candigu gaa cengi i
maama naankani, yin yi ña laa dogu nni ki piini
i taaŋmaada ke la tieni sieda i po.
12 Bi bo ñani ki pan wangi buolu faagidi yen ti
biidi tienima
13 B bo jaandi ki ñangidi t tagibiidi bi niba
boncianla po, ki sɔgini m kpama yaaba yia po
ke b paagidi.
14 O bado Herodi bo gaa li sawalo kelima Jesu
yeli bo ñani kaankuli, nitianba bo tua: Janbatisi
n guani ki fii bi tinkpiba siiga nni. Lani n cedi ke
o pia u paalu ki suani ya yaalidigu bancianma
ne.
15 b mo yi nmaadi ke «ke ELI YO» tianba mo
n yedi li baa tie yoguba ya saawalipuala nikpela
siiga nni yua bii?
16 Ama ya yogu ke Herodi bo cengi o maama
o bo yedi: Li baa tie Jan min bo jia yua ya yuli
yeni n fii bii?
17 Li bo sua yogunu ba Herodi bo cuo Jan ki
lol'oki luon'o li yonmdieli nni kelima o bo fie o
waalo Filipa ya denpua ke o tua o ya pua yeni
po.
18 Jan bo maadi Herodi: laa dagidi yeni ŋan
kuani a waalo denpua.
19 Ama Herodisa pali bo biidi Jan po ke n bua

ban kpa'o. Ama o bo kan fidi kpa'o.
20 Wani Herodi bo jie Jan kelima o bani ke o tie
ya nilo mɔni ki tiegi; kaa pia tagili ba kuli, o ya
bo gbadi Jan tundi ya yogu o yama bo yi ŋmadi.
Ama yeni li kuli o bo yi fidi cuo o ba ki ya ye yeni
li pamanli.
21 Nani Herodi madijaanma daali n bo pundi.
Ki cedi ke Herodiasi bàà u sanu ki ba tieni wan
bua yaala. Herodi bo tieni t jaanjiedi ke li yabi
ki yini a mintiela canbáa - nba, a mintielitɔtiebi
liiga yaaba kuli yeni Galile dogu nni liig yaaba
kuli.
22 Herodiasa bisalo bo kua bi niba yeni siiga
nni ki jeli i ciagi ke li mangi Herodi yeni jaanma
tantaani tieba kuli pala. O bado bo yedi: ŋan bua
yaala kuli ŋan mia n baa teni ŋa.
23 O go bo poli ki yedi: ŋan mia yaala kuli n baa
puni ŋa baa li ya tien dogu mɔno n baa bɔgidi ki
teni ŋa.
24 O jifaano bo ñani ki pan buali o naá: a bua
min pan mia'o be i? O naá bo maad'o ke Jan batisi
yuli.
25 Li yogu ke o jifaano guani hali o bado kani.
ki mia'o ki yedi: n bua ŋan tieni Jan batisi yuli
ki tadiga nni ki pun'n.
26 O bado pali bo biidi paaa ama nani wan bo
poli yeni bi nitaaantieba n ye yeni o bo kan fidi
yie
27 Lani ke o bado bo sɔni minteeli-nba canbáa
yendo ya minteela n guu kan ke ban cua yeni Jan
yuli na. Yaaba bo guu li yonmdieli kua ki cua jia
li yuli
28 b bo kpieni li yuli yeni ki taditialigu nni ki

cua yeli ki teni o jifaano, ke o jifaano mɔ ji teni
o naá.
29 Jan ŋɔdikaaba n bo gbadi ke li tie yeni bi bo
cua ki taa o gbannandi ki pan bili o tanlogu nni.
30 Jesu tondiba bo guani ki taani o kani. B bo
togidi ban bo tieni yaala yeni ban bo bangi bi
niba yaala kuli.
31 O guani ki yedi'ba tin gedi mani n fanfama
po bi niba n k yabi naan ki fuodi. Kelima ya niba
bo kuni yeni yaaba bo cuoni kuli bo yabidi. b bo
k bàà fuoma ki baa jiedi.
32 Li po bi bo kua u ñinbiagu nni ki gedi pan
ye b baba.
33 Ama ban bo siedi ki caa i dogi nni niba
boncianli bo bandi ban caa naani gi siani bi
taana po ki baa gbaa pundi yemba.
34 Ban bo ñani u ñinbiagu nni Yesu bo la ke
u niwuligu yabi paaa ke m niñinma cuo bi po
kelima b bo tie nani ya pee k pia pekpaalo yeni.
Li yogu o bo cili ki wangi'ba ya bona yabi.
35 U yienu n bo bua baa o ŋɔdikaaba bo nagin'o
ki yedi: u yogu pendi o ne mɔ tie fuali nni ñianli
k kɔbi.
36 cabi daa ke ban fidi yadi kua i dogbinmu nni
ki baa yaala ke b baa je.
37 O bo ŋmia'ba ki yedi ba: Yinba mɔno n puni
ba liba ban je. B bo maadi'o «a bua tin pan daa
kuumukobilie ya paanu gi fidi dini ba?
38 Yesu bo yedi ba: yipia paanu bonjena bona
ŋaa yo? Gedi mani ki pan diidi? Ban bo bandi
yeni b bo yedi: paanu bonjena mu yeni jami lie.
39 O bo yedi ba ke ban cedi bi niba n kali cagili
cagili t muasuandi po

40 B bo kali cagili cagili kobiga kobiga yeni piimu mu i.
41 Wani Yesu bo taa paanu bonjemuuda yeni jamilie yeni ki yaadi ki diidi tanoli po, ki jaandi u Tienu ki ŋmiidi ŋmiidi ki teni o ŋɔdikaaba ban bɔgidi u niwuligu. O gɔ bo bɔgidi b kuli i janliedi yeni.
42 B kuli bo dini hali ki pan guo.
43 B bo wodi wodi ban ŋmani ŋmani ki sieni ya paanu yoli yola yeni ya janjena ki gbieni piig nbaabuodilie
44 Yaaba bo ŋmani paanu yeni bo tie jaba tudamu.
45 Li yogu Yesu bo fiini o ŋɔdikaaba ke b kua o ñinbiagu ki ga o liiga ki baa duugi ki gedi ne po ya bɔnpuoli Betisayi ya dogu po. hali baa ti cabi o niwuligu
46 Ban bo t yadi ki kuini o bo doni lijuali po ki pan bo jaandi.
47 U ñiagu n bo bua baa o ŋɔdikaaba bo ye u ñinbiagu nni hali m ñinciama siiga nni. ke Yesu li ye li jaali po o baba.
48 Obo la ke b kudi u n ñinbiagu yeni fala kelima u faagu bo togid ba. Li bo bua pundi i kootonmuai fiindimna, Yesu bo cuoni u ñinbiagu po ki caa b kani ki bua balini ki pendi ba.
49 Ama ban bo la'o ya yogu ke u cuoni u ñingbani po b bo maali ke li tie yigini ke b yigini
50 Kelima b kuli bo la'o ke i jiejie bo kua'ba. Li yogunu mɔno Jesu bo maadi'ba: ki yedi ba: paagi mani i pala mini le ge. daa jie mani.
51 O bo kua ki taani yen ba u ñinbiagu nni ke faalu mɔ gɔ sedi. Li bo yaalidi'ba hali canyiin.

52 B bo k fidi bangi wan bo taa paanu bonjena
mu ki mia u Tienu ki tieni maam, li niima nni
kelima b pala bo jɔgini.
53 Ban bo dugi m ñinciama b bo pundi
Senssareti ya tinga nni ki gɔ sieni u ñinbiagu
54 Ban ñani u ñinbiagu nni ya yogu bi niba
bola'o ki band'o
55 B bo yadi a longbana nni ki siani taadi a
yiama yeni b duanduankaadi, b bo tugi'ba ki caa
yen'ba ban gbadi ke o ye naankan kuli
56 Wan bo gedi naankani kuli a longbana nni
i dogciami nni, b bo yi taani a yiama ki cua yen
ba bi niba n bo taandi bi lieba naani; ki ŋanbi
mia'o ke wan cabi ba ban sii ba o tiadi kun po
baba, yaaba kuli bo yi sii bo yi paagi.

DIANGBENGA LELE

1 Farisiani -nba yeni li bali gbanbanda tianbi
yaaba n ñani Jerusalemi bo taani ki cua Jesu
kani.
2 B bo la bi ŋɔdikaaba ke bi tianbi dini yeni i
nuujɔgidi bii kaa nidi.
3 L i bo tie ki faalisiani -nba yeni ban yi yaaba
Jufiiba kuli kan dii kaa ŋanbi nidi. kelimaa b bo
ŋua bi danba bogida i.
4 Faalisiani -nba yua bo ñani li taanli ki kpeni
o daa bo kan dii se wan gbagi ki m ñinma ki
ŋanbi ki nidi ki ŋanbi o ba ki ñani li kuali. B bo
kubi b danba bogida bontiana yaali n yabi, lan
tie i tadiñukaamau, a cuana yeni t kudimɔndi
tadimu, Osaadikaanu li kuli ya ŋuudima.

5 Faalisiani -nba yeni li bali maama gbanbanda
bo buali Jesu: li tieni ledi ke a ŋɔdikaaba wan ki
kubi t nikpela kuana i? ki di yeni i nuujɔgina i?
6 Ama Jesu bo guani ki ŋmiani ba: Yinba pala
lie danba Isayi bo tuodi ki waani ki saaawali yeni
ke li tie mɔnmɔni. Ya niba nye naan ki jigindi nni
yeni bu ñɔbu baba, ama b pala wani b fagi yeni
nni.
7 Baa jaandi nnii yeni mkpiagidi baa kuli bi
niinn. B ŋaa ki bangi bi nisaliba n diani ya bali
maama bangima baba.
8 Yi ŋaa u Tienu bali maama ki nan ŋua bi
nisaliba ya jaama bogida
9 O gɔ bo yedi ba: yi li luni u Tienu maabi-
likaama canyiin. ki waa ŋua yala n tie o bogida.
10 Kelimaa Moyisi bo yedi: cɔlini a báa yeni
a naáki yedi: fini yua maadi a báa bii a naá
maabiigu a ba t kpe li po.
11 Ama yinba wan yedi: ke nilo ya yedi o báa
bii o naá ke wan bo bua todi'o yaala yeni tie ya
paabi n dagidi yeni u Tienu i
12 Li po i kan cab'o wan todi o báa lani yaa kaa
o naá.
13 Lanwani yi piini u Tienu maabilikaama yeni
i bogida yali ke i fuo lienn. i gɔ tiendi ya bona
yabi ki naani yeni lani.
14 Jesu gɔ bo yiini ya niwuligu n bo nagini o
kani bo yedi: Yinba kuli n songi mani yeni niinn
ki gɔ gbadi.
15 lba kuli ke ye o nifosaali niin po ki cua o
niinn ki jɔgin'o.
16 B yanfuodanba n ŋanbi gaa yi naa diani
biga. Yua pia a tuba ku baa songi wan songi.

17 Ya yogu ke Jesu bo siedi ki kua o deni nni. O
ŋɔdikaaba bo bual'o laa maama bundima.
18 Yesu bo yedi ba. Yinba mɔ daa pia yan-
fuonma yo oo? yinba gi nua ke yaala kua kua
o nilo niinni kan fidi ki biid'o
19 Kelima yaala kua bu ñɔbu nni nan kan jiidi
kali o pali nni. ama li baa jiidi o tugu nni ki gedi
pan ña o nigidi kaanu. Jesu bo yedi lan bonla ki
waani ki jiema baa kuli kan jɔgini o nilo.
20 o go yedi ba: yaala n ña o nilo nni lani n
jɔgid'o.
21 kelima po nilo pal nni naa ti maalibiidi, lan
tie m conconma buolu kuli u subu li nikpali
22 m conconma li ninponbiadili m biadima, i
janbi i, m ŋalima. yi nanga, t tuonjɔgidi tiema, t
japaadi, gi bua li kɔnli.
23 Lan bonbiadili buolu kuli ña o nisaalo nni.
ki jɔgid'o.
24 Wan bo siedi li kani, o gɔ bo gedi ya dogi
yi Tyli yeni Sidɔni ya tinmu nni. O bo cua o
candiegu kaa bua nilo baa kuli n bandi ke o ye li
kani. ama o bo fidi wuoni.
25 li yogu mɔno o pua yua ya bisalo ke t
tagibiidi bo ŋua 'o yeni bo gbadi ke b maadi ke
o ye. O bo cua ki gbaani Yesu taana po i
26 Li pua bo ñani Fenesi Siiri dogu nni. o bo
mia ke Yesu n beli ki ñani t tagibiidi o bisalo nni.
27 o bo yedi'o: tieni suo ki biga n dá di t jiedi
o. Kelima laa ŋani ban taa ki biga jiema ki luni i
sangbanli.
28 Ama o pua yeni bo guani ki jiin'o: ki yedi ya
sangbanbila laabi u saajekaanu kani je a saajɔga
i.

29 K e Yesu yedi'o: kelima ŋan maadi ya maama
ne po fii ki kuni. ke i cicibiadiga ñani o niinni.
30 O pua yeni bo ñani ki kuni o deni po i. Ke o
pan sua ke i cicibidiga yeni ñani o biga niinni ke
o dua u duanu po.
31 Yesu bo fii Tiiri Tinga nni ki tɔgini Siddoni
ki gɔ lindi ki tɔgini Dekapola diema n ki ñani ki
pan caa Gaalile ñinciama po.
32 Bi niba bo cua yeni li tuukpaali o kani ke
m maama paa o po. B bo mia ke wan maani o
nuugi o po.
33 bo taa'o ki fagidi yen'o o niwuligu ki taa o
nuubila ki tuuni o tuba nni ki gɔ taa o ñinsandi
ki sii o lanbu po.
34 Lani o bo nuali tanpoli ki fuodi ki jiini ki
yedi: «Efata» lani tie pigidi
35 lan yogunu li tuukpali tuba bo kpaadi u
lanbu mo n tabidi wan ji ya maadi bonŋanla.
36 Yesu bo yedi ba ke ban daa maadi nilo ba
lan bonla. Ama ke bi ŋanbi kpaandi ke bi niba
gbadi wan tieni yaala.
37 Ke bi niba gbadi ke li yaalidi ba hali
boncianla ke bi ji tua: o bontienkaala kuli ŋani.
o cedi ke a tuukpaana gba ki a muula mo maadi.

DIAGBENGA NIIN

1 Lani dana nni u niwuligu gɔ bo taani ki yaabi
baa bo pia ban baa je yaala. Jesu bo yini o
ŋɔdikaaba ki yedi ba:
2 U niwuligu ne bonli pia n po m ninñima,
kelima dana taa n yeni ke bi ye yen'n, bi naa
gɔ pia ban baa je yaala.

3 N ya baa ŋaa ba yeni m koma ke ban yaa
kuni, bi baa cuagui u sani nni kelima tianba deni
fagi. paaa
4 O ŋɔdikaaba bo ŋmia'o ki yedi: T baa fidi ki
baa le ya fuali ne yaa paanu ke u niwuligu nee
n di lan dagidi ba.
5 Jesu bo guani buali ba: paanu bona ŋaa yo
ke i pia? bi bo guani ŋmia'o: paanu bona lele.
6 Bi bo cedi ke u niwuligu kali tinga nni. O
bo taa o paanu leleda yeni ki yadi ki tieni u
Tienu balga ki jendi jendi ki teni o ŋɔdikaaba ke
ban bili bili u niwuligu kani, ke bi bo bili bili u
niniwuligu nintuali nni.
7 Janbimu ba mo bo ye waamu ke o gɔ bo tieni
u Tienu baliga li mo ya po ki teni o ŋɔdikaaaba
ke ban bɔgidi u niwuligu.
8 Bi kuli bo dini ki guo ke bi taani taani ban
jeni ki iseni yaala ke li gbie baabuociandi lie.
9 Yesu n bo cabi yaa niba bo pundi jaba tuda
na
10 li yogu mono wani yeni o ŋɔdikaaba bo fii
kua u ñinbiagu i ki pan gedi hali Dalimanuta ya
diema nni.
11 Li ya puoli po Frisiani -nba bo cua ki bua
bigin'o. ki maadi t bua ki mia ŋan tieni t po ciila
yaala wani ke a ñani tanpoli po.
12 Ke Yessu fuodi jiini ki yedi ba: Be tieni
ki mola niba kpaani ciila baba i? n maadi i
mɔnmɔni bi kan tieni ciila ba mola bi niba po
13 Li yogu mono Jesu bo siedi ŋaa ba. Ki kua o
ñinbiagu yeni ki dugi kigedi ne po kpenpuoli.
14 O ŋɔdikaaba bo sundi kaa kubi paanu. baa
bo pia jiema baa kuli u ñinbiagu nni, paanu yenli

baba.
15 Yesu bo wuoni ba paanu yeni ki yedi ba:
«cuo mani i ba ki lɔgidi Falisiani -nba yeni
Herodi dabili.
16 o ŋɔdikaaba bo maali bi ŋmiali nni ki yedi:
li tie tin k pia paanu yeni yaa po i.
17 Yesu bo bandi ki yedi ba: be yaa po i ke i
maali nani yi ki pia kpanu yaa po i? Yi mo daa
bandi lba yoo oo? yi daa gbadi yaa aa? Yi mo ya
pala gɔ daa juagi.
18 Yi pia a nubina ki naa nua yo, yi pia a tuba
k naa gba yo, nani yi tiani li ba
19 min bo taa paanu bona muu i ki jedi jedi
ki bɔgidi bɔgi nitudimuudiba yeni, yin bo taani
ya bonjena yeni bo gbie baabuodi ŋaa i? Bi bo
guani yedi: «piigalie»
20 Min go bo taa paanu bona lele ki jendi jendi
ki bɔgidi niba tudana yeni, yi bo taani ya bonjena
n sieni baabuodi ŋaa i?
21 Yesu bo yedi: yii go li kpaagi kaa bandi hali
yeni mola?
22 Ban bo pundi Betasaida. Bi niba bo cua yeni
o ja juamo Yesu kani ki mia ke wan sii'o.
23 Yesu bo cuo o juamo yeni o nnuugu ki dia'o
ki pan ñan'o u dogu nni. Wan bo sii o nuni ki go
maani o nuugi o po ya yogu o bo bual'o: «a nua
bonli ba?»
24 O bo ligidi o nibina ki yedi: n nua bi niba ke
bi tie nani i tiidi yeni ki cuoni.
25 O bo guani ki maani o nuugi o nini po, ke o
ja yeni bo ligidi o nuni ki nuali ŋanma, ki ji la ke
o nualicanyiin
26 Yesu bo cian'o bi deni po ki yedi'o: ŋan daa

guani kua u dogu nni.
27 Yesu bo ñani yeni o ŋɔdikaaba ki pan caa
Filipyeni Sesare dogibila nni. Ban bo ye u sanu
nni o bo buali ba? Bi yedi ke n tie ŋmaa yo?
28 Bi bo guani yed'o «tianba Janbatisi» tianba
«Elia» ke bi tianba mo tua «ke bi saawalipuaba
siiga nni yendo n fii»
29 Ama o bo buali bani ke bi mo ji ye ke o tie
ŋmaa yo? Piali bo ŋmiani: A tie u Tienu n gandi
yua i.
30 Yesu bo kpaa ba li lanbonli ki yedi ba; yi cuo
yi ba ki daa yedi nilo baa kuli kani min tie yua.
31 Yesu ji bo cili ki wangi ba ke li taladi
o nilo bijua n la fala ke a nikpela yeni sala
yidikaaba yudanba yeni li bali maama bangi
kaaba gbanbanda n yie ki cedi ban kpaa'o. Ama
dana taa daali o baa fii bi tinkpiba siiga nni.
32 O bo kadi wani ba canyiin Piali n bo taa'o ki
jɔdi waamu ki fuu yen'o.
33 Ama Yesu bo guani o ŋɔdikaaba kani. O bo
funi yeni Piali ki yedi: «sitaani ña n puoli po»
kelima a yaa maalima nan k taa yeni u Tienu ya
yaali. li ti nisaliba ya yaa me.
34 Yesu go bo yini u niwuligu ke bi nagini o
kani ki taani yeni o ŋɔdikaaba ki yedi ba: Yua
bua wan ya ŋua n kuli se li daano ni jiini o ba.
Ki taa n daapɔnpɔnli ki bugi ki yaa ŋua ni.
35 Kelima yua n bua wan gaa o miali o baa
buon'li. Ama yua mo baa puni o miali mini yeni
n laabaaliŋanmo po o gua baa la 'li.
36 O nilo yua baa ki diedi ŋanduna kuli ke o
naano nan bodi li baa todi a mo be?
37 O nilo baa fidi puni be yo ki lebidi o miali?

38 Kelima yua jie n fe n po yeni n maama po bii
naa niba, yaaba n conbi ki go tie t tuonbiidanba
ye n siiga nni. O nilo bijua mo baa jie laa nilo po
i fe, o ya t cua yeni o ba kpiagidi; ki ji yegi yeni
maleki -nba yaaba n gagidi ŋani hali ya yogu.

DIANGBENG A YIAN

1 Yesu go bo yedi ba: Hali n yedi i mɔnmɔni
yiba yaaba yeni kuli. i siiga nni tianbi kan kpe
kaa la u Tienu diema cua yeni u paalu
2 dana luoba n bo pundi, Jesu bo taa Piali Jaka
yeni Jan wani yeni bani baba ke bi doni li juali
yuli po
3 O tiayiekaadi bo pendi payi payi ki ñiligi
boncianla hali hali ke nilo baa kuli kan fidi ŋuudi
lan pendi yeni
4 Èli yeni Myisi bo cili ki dɔgidi bi kani ki cili
ki maadi yeni Yeni Yesu.
5 Piali bo yedi Yesu: li baa ŋan tin ji ya ye ne. a
yaa tuo t baa pua jodi taa; fini yenli Moyisi yenli
Èli mɔ yenli.
6 Piali bo bani wan baa maadi yaali. kelima i
jeje bo cuo ba.
7 U tawaligu bo cua ki libibni bi po ke u nialu
maadi u tawaligu yeni «o ne n tie n bibuadiga ya
cengi mani o»
8 Ya yogu ke o ŋɔdikaaba bo nuali ki lindo baa
bo la ke nuli se se Jesu baba.
9 Ban bo ji li juali po Yesu bo maadi ba ke ban
daa waani nilo ba kuli. ban la yaala hali yeni o
nilo bijua n baa t fii bi tinkpiba siiga nni.
10 Bi bo tieni wan yedi yaala ama bi bo nia yeni
bi yaaba bi tinkpiba fii n tie yaala.

11 Bi bo buali Yesu? Li tieni ledi ke li bali maama gbanbanda wan naa maadi ke li tie Eli yo n gbaa cua.
12 O bo guani maadi ba lan nan tie yeni ke Eli baa gba cua gi ŋanbi li bonli kuli. Ama li nan tieni ledi ke li diani ke o nilo bijua baa la fala boncianla nani yua k pia kpiagidi yeni?
13 N baa yedi ke Eli cua mono, ama bi sɔni o nani lan bo bua maama yeni, nani lan bo diani o po maama yeni.
14 Ban bo guani bi ŋɔdikalieba kani bi bo la u niwuligu ke bi yabi ki lindi ba ke li bali maama gbanbanda maadi yeni ba.
15 Ya yogu ke u niwuligu kuli bo la Yesu li yoginu li bo yaa lidi ba. ke bi ji siani ki caa o kani ki ji fuond'o
16 Yesu bo buali o ŋɔdikaaba ban bo pagi ya panpagu.
17 U niwuligu sinsiiga nni yendo bo guani yed'o: N bo cua yeni n biga a kani o pia u tagibiigu ke li mabid'o ke waa fidi maadi.
18 Li ya fii o po li yi gul'o tinga nni. u ñinsankpankpangu n ya ña u ñɔbu nni ke o ŋmani a ñina. n bo mia a ŋɔdikaaba n dli ki ñani ga a niinni ke baa fidi.
19 Jesu bo guani kiyedi ba: yinba yaa niba k pia dandanli yeni; n gɔ baa ye yeni ya caa beyogu i; n gɔ ba bàà sugili yi po caa yeni be daali. cua mani yeni li biga.
20 K e bi cua yen'o Yesu kani. i cicibiadi n bo la Yesu yaa yogu ke bi fuuni i biga lun'o tinga nni ke t ñinsankpankpangu ña u ñɔbu nni.
21 Yesu bo buali ki biga báa: u laa yogunu yo

ke li bonla cil'o. ke yi biga báa guani ŋmian'o
hali o bon waama.
22 U yogu tianu li baa lu'o u muu nni yeni m
ñinma nni ki ya bua buon'o. Li ya tie ke a baa
fidi tieni bonli baa ki faaab'o ti po. ŋam gbadi ti
po m niñinma ki todi tinba.
23 Yesu bo guani ki yedi: li ya tie ke a baa fidi
libonli. Lanbonli tie faala yua pia li dandanli po.
24 Li yogu ki biga baa bo kpaandi ki yedi. N pia
li dandanli todi'n ke i dandanli n pugini.
25 Yesu n bo la ke bi niba siani ki taagi bi kani
wan tandi yeni u paalu i cici biadi po ki maadi:
fini u tagibiigu yua muugi ki wabini ne n yedi
ŋa: ña ki biga ne nni ki daa faa guani o kani hali
a bada.
26 U tagibiigu bo yigini ki digibi ki biga hali
ŋanma ki ñani o niinni ki ŋa'o. ki biga bo dua
ki naani nani yua kpe yeni. Ke u niwuligu siiga
nni tianba bo maadi ke o kpe mɔno o.
27 Ama Yesu bo cuo o nuugu ki fiin'o ke o
jawaalo fii ki se.
28 Yesu n bo kua li dieli nni ya yogu yeni o
ŋɔdikaaba baba, bi bo bual'o yeni u jiejiegu. «Be
tieni ke tinba wani naa fidi beli ki ñani naa
tagibiiga?
29 O bo ŋmiani ba: ya tagibiiga ye ne kan tuo
ña ke li yaa tie yeni jaandi yaa kaa.
30 Bi bo siedi li kani ki tɔgini ki ñani Galile.
Yesu nan bo k bua bi niba n bandi ban ye naani
31 Kelima o bo wangi o ŋɔdikaaba ki yedi ba: bi
baa janbi o nilo bijua ki ten'o bi nisaaliba nuugi
nni ban kpa'o ama o kuuma dana taa daali o baa
fii bi tinkpiba siiga nni.

32 O ŋɔdikaaba bo k gbadi li maama niima nni.
Ama bi bo jie yeni ban bual'o li po.
33 Ban bo pundi ya dogu ke bi yi Kapeenawomi.
Yesu n bo ye deni yeni ba o bo buali ba? Yi bo
nia bee u sanu nni?
34 Ama bi bo ŋmini silbi kelima u sanu nni bi
bo nia yeni bi lieba. ke ban bandi yua baa tie
liiga yua.
35 Lanwani Yesu bo kali ki yini ban piiga n niba
lie yeni ki maadi ba: Yua bua wan tua i liiga yua
se wan tuo ke wani n njuodi yi siiga nni ki guani
tuo ke o tie bi niba kuli naaciemo.
36 Lanwani o bo taa ki bonñidiga ki sieni bi
siiga nni, ki gua taa'o ki ŋmabi ki maadi ba:
37 Yua tuo candi a bila ne siigi nni ba yendo
kelima n ya yeli po o candi mine. yua n candi
ni waa candi mini baba kaa o candi yua n sɔni n
mɔ i.
38 Jan bo yedi «canbáa t la ja baa ne ke o beli
ki yaandi o sanpola a yeli po ke t yie o po kelima
waa ŋua ti.
39 Ama Yesu bo guani ki yed'o. Daa tiedi mani o
po kelima nilo baa ki ye ki tieni yaalidigu tuonli
n yeli po. ki gɔ guani ki maadi n po maabiigu.
40 ki kɔni yeni t kuli tie t yua i.
41 Yua teni yi m ñinma kelima n yeli po kelima
i ti Kirisi niba o luo o panpaani.
42 Ama yua ba tuulini ya bidi n daanni nni
po ne ke baa yendo tudi u Tienu sɔnu li baa
ŋani ki cie li daano ban lan'o li naali ki lu 'o m
ñinciamanni.
43 A nuugu ya cedi ke a tie t tuonbiidi ŋan jia'o.
Aya kua u Tienu deni ki pia nuuyendu

44 Li baa ŋani a po ki cie yeni ŋan ya pia nuugi
lie. ban lu ŋa u muubugu nni, ya muu kan gbidi
nni.
45 A taali mo ya cedi ke a tie t tuonbiidi ŋan
jia'o.
46 Yua kua u Tienu deni ki pia taayenli li baa
ŋani o po ki cie ŋan ya pia taana lie ban lu ŋa u
muubuogu nni.
47 A nuubila mo ya tie a po tingbali bonla ŋan
lɔgidi ba. A ya pia nuubiyenli ki baa kua u Tienu
deni li baa ŋani a po ki cie ŋan ya pia nuubila
lie ban nan la ŋa u muubuogu nni.
48 Naani ke a bonfuoda lugi yogu kuli k kan
kpe yeni u muu n co naani k kan gbindinni.
49 O muu n baa tɔgini ki saali bi niba kuli naani
nani n yaama yen.
50 M yaama mani ama o ya t luo u manu yi
baa taa be yo ki gua mangi ma? Yaa ye mani ye
i lieba yeni m yanduanma.

DIANGBENGA 10

1 Jesu den siedi laa kaanu ki gadi Jude diena
nni Jedena kpenu puoli po; bi niba gɔ den taani
o kani kuli boncianla. O den tundiba nani wani
n li maani ki tiendi maama.
2 Falisi niba den cua o kani, bua dia u diagu
yeni yaa baali n tie ne: «li cabi ke o ja n ñani o
den pua?»
3 Ke o ŋmiaba. «Moyisi den maadi be li po?»
4 Ke bi yedi: «Moyisi den maadi ke o ja yeni n
teni o pua yaa tili waani ke o ñani o ki cabi o.»
5 Li den tie i kangbadima po i Ke Moyisi bili i
po laa maama.»

6 Ama n cilima nni yogunu, U Tienu den tagi ja
yeni o pua.
7 U Tienu den tagi ja yeni o pua. Li yaa po i,
Ke o ja baa ña ki ŋa o na yeni o ba ki taani yeni
o pua,
8 Ke ban taani ki tua gbannandi yendi, lanwani
baa ji tie bilie kaa, bi ji tie yendo.
9 Yeni, U Tienu n taani yaala, nisaalo n daa
paadi
10 Ban pundi deni, bi ŋɔdikaaba den buali o laa
maama nima nni.
11 Ke o maadi ba ne: «yua ñani o pua ki gɔ ki
taa potɔ tieni n conconma ki mani laa pua po.
12 O pua mɔ yaa ñani ki ña o calo, ki kuni ja
tɔ, tieni n conconma i
13 Lanwani bi niba den cuoni yeni o kani ab
Yeni li mɔni n maadi i,
14 u baculi kan ba kua U Tienu diema
15 Lanwani ke o gaa a bila o nuu nni ki maani
o nuu bi po ki gaali bi ba ki yadi o yediŋanma bi
po.
16 Jesu den yedi o: «Be yaa po i ke a yeni nni
mɔno? Nilo baa kuli ki ñani li yaa tie U T
17-18 wan den fii ki ba gadi liiga, ke o nilo sani ki
cua o kani, ki gbaani o nintuali, ki bualo: «canba
mɔno n baa tieni ledi ki baa ki kua U Tienu diema
nni ki baa yaa miadi kan gbeni?»
19 A bani U Tienu bali maama: “daa kpaa nilo,
daa tiendi mi conconma, daa su, daa pua, i faama
a lielo po, daa janmidi a lielo yen taani ki tiendi
yaala, ke yaa cɔlini a ba yeni a na.
20 Ke o ja yeni: «canba, n cɔlini li kuli daa tie
naciema i.»

21 ke Jesu yedi o: «bonyenli n pɔdi a. Kuadi a
piama kuli ki teni li ligi taliginba. Yeni, a baa baa
ŋalmani tanpoli po ki ŋɔdi nni.»
22 Ama o pali den wadi yeni li maama ke o siedi
ki
23 Jesu den nɔnli ki diidi o ŋɔdikaaba: «Li paa
o piado po yeni wan laa U Tienu diema»
24 ke li lidi o ŋɔdikaaba. Ke Jesu gɔ yedi ba!
«N bila, U Tienu diema nni kuama paa hali
boncianla!»
25 Li paa o ŋalmandaano po ki cie u yodiyuogu
n baa kua u kpalipiemu bonli nni.
26 ke li liidi bi ŋɔdikaaba ke bi ji maadi yeni bi
lieba. «ŋmaa n baa fidi ki baa mi faamima?»
27 Jesu den diidi ba ki yedi: «li paa o nilo po
i ama laa paa U Tienu po kelima bonli kuli tie
faala U Tienu kani.»
28 Ke Pieri ji cili ki maadi yeni o: «diidi tinba
ti ŋaa tin pia yaala kuli ki ŋɔdi a.»
29 Ke Jesu yedi o: «N maadi yeni i mɔni yua
ŋaa o deni; o ninjaba; o ninsiaba; o na nba; o ba
nba; o bidi bii o tinga min yeni o labaaliŋama
po.
30 kan baa baliga mɔla ne li yaa pan tie li
ŋanduni panli nni yaaka.
31 Ama yaaba n den liidi, bi tɔba baa juodi, ki
yaaba n juodi n kua liiga.
32 Ban bo do Jelusalema, Ke Jesu kua liiga ke ti
jawaandi kua yaaba n bo ŋɔa o puoli. Lanwani
Jesu den paadi yeni o piiga n ŋɔdikaaliediba ki
maadi ba yaala n cuoni o po.
33 «Cingi mani tin do Jelusalema ne, bi baa
kuadi o nilo biga saligidanba yeni li balimaama

danba po ke ban cagini o ki kpaga u
34 Bi baa laa u, ki cidi o po ti ñansɔndi o po
ki piagi o yeni a gbana ki cedi ban kpaga u ama
danataa daali i o ba fii.»
35 Jaka yeni San sebede bila bo nangini ki yedi:
«canba, ti bua ŋa. Tieni ti po tin baa mia yaala
kuli.»
36 Ke Jesu yedi ba: «i bua min tieni i po be?»
37 Ke bi maadi o: «cabi ti tin taani ki kali yeni
a a kpiagidi nni yendo a jienu poo lielo a ganu
po.»
38 Ama Jesu den guani ki jiini ba: «i bani yin
miadi yaala, i baa fidi ki ñu fala baliga ñinma
yaala ke n baa ñu, bii i baa fidi ki wuli fala ñinma
yaala ke baa wuli i?»
39 Ke bi maadi o: «ti dagidi yeni tin fidi.» Ke
Jesu maadi ba: «Fala bagili ñinma i baa fidi ki
ñu ki bia wuli.
40 Ama yaala n tie ki kali nujienu po bii nuganu
po, la tie min kaa n teni i, ama li tie yaaba yapo
ke lan kani den bogini.»
41 Bi ŋɔdikaaba piga n gbadi, ke bi pali biidi
Jaka yeni san po.
42 Ke Jesu yini bi kuli o kani ki maadi: i bani ke
ban nua yaaba ke bi tie i buoli liiga yaaba yeni
bi maadi ba, ke o paalu danba mo die ba.
43 Ama i yaa siiga, lan daa tie yeni. Yua n bua
wan tua niciamo wan yaa tia i tuonsɔnlo.
44 Yua mɔ bua ki gaa liiga n tua i kuli yaa
yonbo.
45 kelima o nisaalo bija ki cua ki bua ban yaa
sɔni o po ka, ama ki wani mono n yaa suani
tianba po, ki gɔ puni o miali ki kpe ki da ki faabi

bi niba bonciala.»
46 Jesu yeni u ŋɔdikaaba pundi Jeliko dogu nni.
Ban ba ŋa Jeliko yeni o ŋɔdikaaba niba boncianla
den ŋɔdi o, Batime bija, den tie juanmo ki ka o
sankunu ki miadi.
47 Wan den gbadi ke Nasaleti Jesu kpendi u sani
po, ke kpandi ki yigini: «Jesu, Davidi, bijua gbadi
n po mi ninñima!»
48 Niba boncianla den fu yeni o juanmo, ki
maadi ke wan suoni. Ama ke o ŋanmi ki kpaandi
ki pugini: «Davidi bijua, gbadi n o mi ninñiima.»
49 Jesu den gbagi ki sedi ki yedi ke ban cua yeni
o. Ke bi yeni o juanmo yeni ki yedi o, paagi a pali:
«Fii ki sedi! o yi ŋa»
50 Ke o taa o liadi cianla ki lunni, ki fii yenma
ki cua Jesu kani.
51 Ke Jesu ŋmiani o ke yedi a bua mintieni a
po be yo?» ke o juanmo yedi: «canba, n bua
min guani ki nɔnli.»
52 ke Jesu maadi o: «yaa caa, a dandanli paagi
a.» Li yogunu mɔno ke o nɔnli ki ji ŋua Jesu.

DIANGBENGA 11

1 Didi kile ban den nagii Jedusalema; kipundi
betifase ya dogu kunga yeni betani, olive ya
jualipo, Jesu den sɔni o ŋaadikaaba. B ombilie.
2 Ki yediba: «gedimaniya dogbiga nye yiliga
na. I ya baa kua lienni ya yogunu, yi baa la
ŋunjapani ki nulo daa jago ki o luo. Yin lodo
mani ki cuaniona.
3 Ya nilo n buali yii: be ya po i ki yi tie lani,
yini ŋmiano, ti yombedano n pia o buama «O
baa cabi yi cuani o n kani»

4 Be den gedi ki ban la ki liŋunjapanli yeni ki
o luo niipo o bulinaa jabukani yabu n ku yeni li
sanja ciali. Ki be lodo.
5 Ya niba nn den yelikani be siigini tiabaa nn
bualiba: Yi tie be lani ki na lodi liŋunjapanli.
6 Ki bi gua ki ŋmiamba nani Jesu n den yedibi
maama. Ki bi niba yeni ŋaaba ki bi gedi.
7 Jesu ŋaadikaliediba guaniyeni o ŋumbo o
kanikita bi lidigbagida ki tieni ligali ki Jesu jagi
o.
8 Bi niba bociaala den taadi bi tiayiekaadi yeni
ya kaadi faadikin. Bi den cua i kuani nni ki tedi
o sɔnɔnni.
9 Yaba den ye o liga yeni yaba den ŋaa o puoli
den kpaadi kiyiniki tua: «Hosana! yombedano
ŋanbili nn ya ye yeni yua nn cuoni a yel po.
10 O tienu ŋanbili n seligi ya bali ka dini na,
tiyaja Dafidi den kpa ya bali nali nn ba ti kpiagidi
nali tanpolijama!»
11 Jesu den pundi Jedusalema, ki kua lijandieli
nni, ki diidi bolikuli ki gbeni li den sua ki o
yeinu bua ki baa, ki o sua giki gedi betani yeni o
pigaŋaadikaliedi.
12 Lan fii fandi ki o nani betani ki gaani, ki n
koma cuo o.
13 O den nua yali fagima ki bukankanbu se yeni
o faadi, ki o gedi bu kani ki bani ki o ba la liba
bu po o, ama wa den la liba kuli bu po ki la tie o
faadi, kilima la den tie ya yogunu ki yi baa loni.
14 Ki Jesu maadi bu kankanbu: A ba kuli kango
ŋmani a ya laana ki o ŋaadikaaba gbadi wan
yendi yaala.
15 Ban den pundi Jedusalema, ki o kua li

jandielin-ni ki deli nani yaaba n den kuadi yeni
yaaba n den da kuli lienni. Ki tudi ki l ni yaaba
lebidi iligii kpagidi yeni a kpjekuada bokalikaala.
16 Wa den ŋanilo o bakuliyuann denye lijan-
delinni ki kuadi kuadima kuli.
17 Jesu den tundiba kiyediba kine: «lidiani
kiyedi: n diegu kan ya tie ya diegu ki bi yigu o
tienu jandi dielii niibuoli kulipo kaa? ama yimba
wani, ta ki tieni a Nayiga yuonu kanu.»
18 Bisalayidikaciaba yundamba yen o tienu bali
maama tundikaaba n den gbadi lani, bi ji den
diidi ban ba tieni maama ki kpao. Kidungini, bi
den jie o kilima bi niba bociaala pali den mangi
o tunda po.
19 Li dajoboanli, Jesu yeni o ŋaadikaaba den
nani o dagu nni.
20 Lan den fi ki fa o tiŋaagu, bi den pa o sanu
nni ki poa ki gaagi yeni bu kankanbu bi den laa
ki bu kankanbu cuodi yeni o jiina kuli.
21 Pieli den tiadi Jesu n den yedi yal ki maadi:
«Llabi, diba! bu kankanbu yuugu ka solo yeni
cuodi.»
22 Jesu den ŋmiaba, «ya duu mani o tienu po.
23 N waani yi yeni e moani, yua n yedi lijaali
ne: Fii ki ban baa minin ciaman nn, ka kubi
maalimilie o palinni, ama ki duu wan yedi yala
yeni o pali kuli li go ba tua yen n ne, kilima o
tienu n ba tien nni.
24 Yene da, ki n maadi, yii jandi ki miadi
yalikuli, ya dua mani ki yiiba likuli, ki li go baali
tie yiiya yala.
25 Yin se ya yogunu ki jaandi, yi ya tiadi ŋa pia
n maama yeni nulo kuli ŋa dii sugili o po, ki yi

baa ya n ye tanpoli n puniyi mo sugili yituobiadi po.
26 Ama yi ya puni sugili yaaba n biidi po, yi baa
yua n ye tanpolimo kan puni sugili yi biidi po.
27 Bi den pundi Jedusalema, Jesu n den goadi li
jandidieli nni, bisalayidika aciaba. Bisalayidika-
ciaba, yeni o tienu bali maama tundikaaba, yeni
a nikpela, den cua o kani.
28 Ki bualo: li laa bali ya po-i ki a tiendi ya
boanla na? ŋme n puni ŋa li bali ka tiendi l?
29 Jesu den yedi ba: «n ba buali yi boyenla; yiya
ŋmani nni n moko n ba waani yii ya bali yaapo
ki n tiendi laa bonla.
30 Jan n den wuu binba o tienu nima yeni o
tienu den puni o li bali bii. Bi niba den punio?
ŋmiani mani.
31 Bi den juogi bi siiga ke yedi: ti yedi, ki o den
baali tanpoli, o ba yedi tii. Be ya po i ki yii na
den tuo ki ga o maama?
32 Ama ti go yedi, bi niba komi, bi den jie bi
niba yaba den tigidi yeni, kilima bi niba kuli den
tua ki jan tie yua n songidi o tienu maama.
33 Ki bi ŋmiani Jesu ki yedi: «tii bani.» ki Jesu
ma maadiba: «n mako n kan wani i yi yua n yua
n puni nni laa bali ki n tiendi laa bonla.»

DIANGBENGA 12

1 Liya puoli Jesu den tundi ba ki pua n
kpanjama. Ki maadi: «o nilo den ŋu o damongu
tiidi kuanu, ki kpaaki gogidi lindi o k kuanu,
ki gbiidi o. Buogu naani kibi ba ŋanbidi o
damongu. Ki go maa lidieli ki tienili pagiliki
guuni bi niba, ki fii ki gedi o sonu.

2 O yogunu pundi, ki o soani o tuosoanlo yendo
bi kuaguba kani kiwan ga o tiidi luana.
3 Ki bi kuaguba cuo ki pua o ki lebino famma.
4 Ki o go soani o lielo ki bi pua o yal ki padi o
yuli ki go fiago.
5 Ki o go soani o tiana ki bi cuo ki kpa o. Li
ya puolipo bi soani n nacintaba nani bi kpiaba
bi pua bi ne ki kpa bi tianba nani ban den kpia
tieni cincinli yaba maama.
6 O kuadano go da den sieni ni yendo ki ba
saani o, wani den tie o biga yua ki o bua o yali
boŋanla. Wani n den tie wan juodi ki soani yuo.
O den yedi diidi o tie n biga bi ba conlino.
7 Ama bi kuagaba den juogibi ŋmioli nni ki
yedi: One wani n ba diedi li faali cuamani, tin
kpao ki diedi li faali.
8 Ki bi cego, ki kpao ki luno o kuanu kunu.
9 Moanla, o koandano mo baa tieni lede yeni o
koanu? o baa cua ki deli yanni bi koanguba ki
biambi kuli ki ta o koanu ki guuni tiamba.
10 Ida bani ki cogi ya diani n tie na bi? Li tanli
yal ki atamaala den luni laa tanli nn tua lidieli
tanpuli.
11 Lni ya bonla den nani o tienu kani ki ŋani
ki dagidi bi niba po.
12 Bi denbigidi ban cuo Jesu ama bi den jie
o niyuligu kilima bi baniki o den maadi laa.
Maama kilima bani. Lan yaani ban siedi ki ŋao.
13 Lani n pendi bi den soani Jesu kani falisen-
inba yeni o bado clodo buakaaba bi tianba ki ban
diao o maadiagu ki cuo o yeni bi maaman ni.
14 Bi den cua ki yedio: «canbaa ti baniki a tie

maamaani daano ŋaa jie nba kuli, ŋaa gagidi
o ba kilima bi niba n nua ki o tie maama po,
u tundi bi niba o tienu. Sanŋoandima yeni i
moamoani mo. Li pia o sanu ki tin pa lonpo o
badieciano sesa? tin pabi, tin da pa i?
15 Ama Jesu n den bani bi yubontuona po yeni
ki o maadi: «be yaapoi ki yiibigidini ki bua ki
cuo nni? cuanimani lidibalina mi diidi.»
16 Kibi cuani Jesu po dibayenli. Ki maadi ba:
«ŋma yeli yeni ŋma ya namangun ye lipo?
17 Ki Jesu maadi: «yim teni mani sesa wan n
die yal ki teni o tienu mo o tienu n die yal.» ki li
ya kilidiba yeni wan yedi yaala.
18 Sadisaniba yab den ki tuo bi kpienba yied-
imapo, den kua Jesu kani. ki buab:
19 «Camba, Moisi den diani ti po, li ya sua ka
ninjua kpe ki ŋa o denpua. Ki o na malo biga, a
ba Fiidi ki ta o denpua ki mali o po ti bidi.
20 Jabalele den ye, o nikpelo po den kuani o
pua, ki kpe ka mali biga.
21 KI yua tua o po mota o pua yeni ki mo kpe
ka mali biga. Li go den tua yene o talo moya po.
22 Bani bombalele yeni kuli den tao Ama o ba
kuli yakani wa den sieni buolu, o pua yeni mo
den kpe.
23 Bi kpieba yiedima, bi kuli ya ti guaniki ba
lmiali, ŋma ba diedi o pua? kilima bani jabalele
yeni kuli kuano.
24 Jesu den guani ki yediba: «Laatie ipo
moamoani ki bi kpieba yiedima po tie yala ki yii
tudi, kilima yi bani i diani yedi yala, bi o tienu
palu n doa maam n m?
25 Kilima, ya yogunu kibiti fii bi kpieba siiga, bi

kankuani puoba, bi go kan punibi yuli lipokuali
po, ama bi kuli ba ya tie nani malekinba yeni
tanpoli diema nni.
26 Ama yala n nua bi kpienba yiedima po, i daa
kpa ki cuogi Muiisi tili, naani n togidi o tisogu
kani ya maama, o tienu n den maadi yeno ki yedo
yala: Mini n tie Ablahama tienu, Isaka tienu,
Jakoabo tienu?
27 Wa tie a kpiema tienu ka o tie yaaba foya
tienu yo. Yi tudi bon cianla.
28 Lbalimaama tundikaaba yendo den gbadi
ban nia yala; o den la ki Jesu jiino hali boŋanla.
Ki o bualo: «Libalimaama kuli nni, mile n tie li
mayuli?»
29 Jesu den goa ki yedo: «Limaayulitie mine,
Isalele yaaba ti yombidano o bado o tienu tie
yendo.
30 A ba buo a yombidano a tienu yeni apali kuli,
yeni a naano kuli, yen a maalima kuli, yeni a
paalu kuli.
31 Diidi o bonlielo jua n tua nne: Abaa bua a
lielo nani fini a ba yeni laa pia kuliya maama n
cie libalimaama nni maani.
32 Ki lo maado: «Liŋani, camba! a maadi i
moni ki o tienu tie yendo tienu ba kuli ki ye kaa
tie wani.
33 O nilo n bua wani yeni o pali kuli, yeni
o jantial kuli, yeni o paalu kuli, ki go bua
anisaalilielo nani fini ŋa bua a yuli maama yeni,
lani n cie padi ya padijukana yeni ya sala ki bi
yiidi kuli.»
34 Jesu n din la ki o giino ya giini n dagidi yeni
nn yanfuoma, ki o yedo: «ŋa fagi yeni o tienu

diema.» lani ya po n pendi, nilo jiki tuo ki buali
Jesu buali.
35 Jesu n den tundi bi niba o jan diegu nni, o
den buali: «Litien nni lede ki sikilibi nnba maadi
ki klisiti tie Dafiti bijua?
36 Dafiti wani o ba den gbie yeni o tienu fuonna
yua ki yedi: «Yombidano maadi n yombidano,
kali nugienu po min kedi ŋa ŋma a nananda ting
po.»
37 Dafidi mono den yii u «o yombidano», yeni
li ba tieni lede o ga ka n tua Dafidi ya biga? ya
nicianba n den taani kuli den gbadi wa maadi
yal.
38 Jesu tunda nni, o den wani ki ban fangi bi
yula yeni yaaba tundi o tienu maama ki bua ban
ya goadi yeni a liadiciama, ki go bua bi niba n ya
fuondiba ki kpiagidi ba i daamu nni.
39 Bi go bua liga kali kali a jandidiena nni yeni
janciamma kani kuli.
40 Ki nan janbidi a kpepuona ki fiedi bi diedi ki
jandi ya jandi. N faagi ki bua bi niba nn ya nua
ba bi ya buudi ba yabiakicie.
41 Jesu den ka o tienu dieli nni ki tuoli iligi-
tadiga ki nua bi niba n kpiedi i ligi maama. A
piada den kpiendi i ligitadiga ki nua bi niba n
kpiedi i ligi maama. A piada den kpiendi i ligi ki
li yaba.
42 O kpepuoluolo mo den cuan ki kpieni suulo
lie.
43 Jesu den yini o ŋaadikaaba ki yedi ba: «n
maadi i monmoni, o kpepuoluodo na puni ki cie
yaaba n kpieni i ligi i ligita diga nni kuli.»
44 Kilima bani wani kuli kpieni bi ŋalimano

nni bi ligi bidi, ama wani, yeni o luoma kuli o nani wan pia yaala ki baa je kuli, kikpieni.

DIANGBENGA 13

1 Jesu n den ña o jandiegunni ya yogunu, o ŋoadikoaba siiga yendo den maadi o: «camba didi a tana na diegu n ŋani maama!» ki o maadi:
2 «Jesu den yedi o: A laa ya tanciama naa? bi kon tiŋa ba tanyenli n sieni ki ya maa lilieli po ki a kuli kan padi ki baa.»
3 Jesu den kali difie tiidi juali po ki tuoli o jandidiega, pieli, jaka, jan yeni ŋandili den buali o ya buali na bi bebe kanu.
4 Waani ti laa bonla n ba ti cuaya yogunu? be ya nanangu n ba waani ki laa bonli kuli baa tieni?
5 Lani Jesu den yedi ba: Cuo mani yi yula ki niloba n da ti boundi yi.
6 Biniba boncianlaa baa ti cua n ya yeli p ki yedi: mini n tie kisiti. Ki boandi bi niba boncianla.
7 Yiya tigbadi ki bi maadi o toabu maama ki go togidi yi o toabu laabaalo, yin da yanginni mani yi yama, laa bonla kuli ba tieni ama li da kan cua nn juodima ka.
8 Kilima buolu baa ti fii ki tuogi buolu tianu. Diema mo n fii ki tuogi dietianma, n tindigima baa tieni yi kani boncianla, yeni n koncianma mo baa tieni. Laa bonla kuli daa tie nani o maditugukoanu yeni
9 Yin ŋambi ki ya ban iiya yulipo ne, bi baa cuo ki gedini yibi bujiaba kani ki cabi ban pua yii a

jandiena nni. Bigo baa gedini yi bi dogidamba
yeni bi batieba kani nn ya po.
10 Ama bali ki juodima daa cua, li tie tiladi ki
o tienu maama n kpa pundi i nibuoli kuli kani.
11 Bi yati cuo ki gedini yi ti buudi damba
kani ya yogunu, yin da yangi nni yi yama
yeniyinba maadi yala. Kilima liyogu monlo, o
tienu fuoŋama ba songi nni yi yin baa maadi
yaala.
12 Kpelo yeni o waalo siga nni yendo ba cuo o
lielo ki cabi ban kpa o, bibaanba ba cuo bi bila
ki cabi ban kpa a bila mo ba fii ki sedi bi danba
po.
13 Bi niba kuli baa nani yikilima po. Ama yuu
n se kilipa kuli bali yeni n juodima kuli, baa ba
n tindima.
14 Yiya ti laa ki ti cangindi bonla ki li wudi bi
niba gbanu ki ye ti kaa bi ye naakani yua n cogini
o tienu maama kuli n diidi o yulipo. Ki yaba ye
yude kuli sani ki gedi a juana po.
15 Yua n ka o diegu yulipo n da jiidi ki kua
deenni ko baa taa liba.
16 Yua n ye o kuanu mo da lebidi ki kun ni o
den po ki baan taa o tiaykaadi.
17 Fala baa ye yeni ya puoba n punbi yeni
yaaba n da ŋaandi a bila laa dana nni.
18 Mia mani o tienu ke laa noama dana nni n
tua fawaagu yogunu.
19 Kelema laa dana nni fala baa ye bali bon-
cianla, maama ki li fala. Buolu daa baa tien,
halin n cilima o tienu n den tagi ŋanduna ya
yogunu kita pundi hali moala, o buolu kan go
tienimo.

20 O Bado o tienu ya bi wadi laadana, niloba
kuli kan bi sieni. Ama yeni wan luogidi o buolu
siiga yaaba ya po, o ba wadi laa dana.
21 Laa yogunu, nilo ya yedi yi: Diidi o tienu n
gandi yua ye ne! bi o ye Nepo yinda pia dandanli
o maama po.
22 Kilima tuonanda n yedi ki bi tie o tienu n
soniyaaba yeni bi songikaa. Faadanba baa fii ki
ya tiendi banma kili tie bonlidikaala hali ke liya
baa fidi bi baa boandi o tienu n gandi yaaba.
23 Yin kubimani yi yula! n tuodi ki waaniyi li
kulio.
24 Ama laa dana nni fala yeniya pendi, o yienu
baa biigi, o ŋmaalo nno kan go yayieni.
25 A ŋmabila ba na tanpoli ki boali, tanpoli
paali kuli mo baa digibi.
26 Lawanibiba la ke o ja bigua yeti tawalig-
bandi nni, ki kpendi yeni o paacianu yenu o
kpiagidi.
27 Yeni o baa saani o malekinba ŋanduna kuli
nni, ban tani wan gandi yaaba ki cili ŋanduna
bianu kiya caa hali o guoga.
28 Yin diidi mani o kankanbu kanjaman n
waniyi yaala. O bena ya bundi, yibani ke o siagu
nagidi.
29 Li go tie yene i yatila laa bona tiendi, yin
bandi ki o ja bijua nagini o buliñoabu kani.
30 N wani yi imoamoani ke n naa nifiima kuli
kan pendi kelaa bonla kuliki tieni.
31 Tanpoli yeni tinga kuli baa pendi, ama n
maama kan pendi ba ya yogu.
32 Ama yaala n tie li daali yeni o yogu, o ba kuli
ki bani, baa malekinba mono yaaba nye tanpoli,

baa o bijua mono, ama ba bebe bani.
33 Yin ŋanbi ke diidil kiya se kilipa kilima
yiibani ya yogunu kilitie.
34 Li naani nani o nilo den bua ke gedi o saNu
ki taa o deni ki guuni o tuo. Soanba, ki wani yua
kuli yeni o tuoli. Ki cabi yua baa gu nba, n ŋanbi
ki ya nua ba.
35 Lanwani yin ŋanbi keyese, kilima yi bani
canba n baa kpeni ya yogu, li baa tie ñiagu, o
yoagisigu, kotonmuoanga, bii siŋaagu.
36 O ya ti li pundi ya yogunu kuli, wan dan cua
ke yi dua ki goa.
37 Min n maadi yi yaala, n maadi yua kuli, n ya
se kilipa.

DIANGBENGA 14

1 Paki juanma yaama n ki den ŋmadi yen
dabinlin densieni dna lie saloyidikacianba yu-
danba yen u tienu maama g banbanda den
kpaani yaa snu kibbaa jnbi Jesu ki cuo o k kpa o.
2 Bi den maadi yeni bi lieba: «lan tie mi jaanma
yogunu, b den jie k biniba n dti fii yeni ku fuugu
ki yie li po»
3 Yaa yogunu ke Jesu den ye o gbaado simono
deni, ban den di yaa yogunu, o pua den kua
ki kubi omuu nni yaa bada ki biyiga alibate
ke ki gbie yeni tulate, ke o dunga pa, ke bi
yionadiŋama. O denjobidi libadiga ki wuli o yuli
po.
4 Li den coagi bi tianba ke bi maadi biŋnniali
nni, ki tua: «be yaa po yo ke o biidi yaa tulale n
yena.

5 Bi bibaa fidi ki kuudo yaa ligi n cie dubala
kobita ki teni aluoda» Ke bi funi yeno lipo.
6 Ama Jesu den yedi: «ŋao mani yeni sua be
yaa po yo ke yi biidi opali? o tieni n yaa po
bonŋanle.
7 Yi pia a luoda yi siiga nni yaa yoginu kul yeni
yin bua yaa yoginu kuli yi baa fidi ki tieni ba
miŋanma, ama mini wani yi kan yaa pianni yaa
yoginu kuliyi kan.
8 Wan wani tieni wan ba fidi ki tien yaala a
wuli o wuli n gbanandi po kelima n piinma po.
9 Moamoan i maadi yi; ban baa waani o
labaalinŋamo ŋanduna nni naan kani kuli bi baa
tiadi ki togidi o pua nan tieni n po yaala»
10 K sua juda Isakalielo bi piiga nni kediba siiga
yua den gedibi sala yidi kacianba kani kelima o
den bua ki kuado bi po.
11 Bi salayidi-ka cianba n den gbadi laa maama
yaa yoginu, bi pala den mangi ki bi den jagi ban
baa puna yaaligi, o den kpaan wan baa ba yaa
sanu ki kuado bi po.
12 li dancincinli daali yaa paano n ki den ŋmadi
yeni dabinli, ban yen taki pebiga ki yidi sala paki
jaajiema po den bualo: «abua tin gedi le ki ban
bobini a po paki jiema ŋan di.»
13 O den soani o goadi kaaba siiganni bonbi lie,
ki yedi ba: «yin gedi u dociannu nni yi baa la o
ja ke o bagi linin cuali yin ŋoado man.
14 Wan baan kua yaa diegu nni ŋoado mani ki
maadi yeni laa diegu daano, canba buali: «min le
yaa diel, ke n ba je paki jiema yeni n ŋaadikaaba.
15 Yeni o ba waani yi li die tual yaali n yabi ki

ŋani, yin bobi nni man n po lan kani.
16 bi ŋaadi kaaba den fii kua u dogunni bi den
la ke lali bonla kuli tie nani wan den maadi ba
maama kebi bobini o po paki jiema.
17 Kuyen juogu n den pundi, o den cuu yeni o
piiga n ŋoaka lie diba li kani.
18 ban den taani ki kali mi jiema kaanu ki di, ke
Jesu yedi; «i mamoani n waani yi, yi siiga yendo
yua n taani ki di l yeni nni baa janbi nni»
19 Bi kuli yaa yama den ŋmadi yeni bi siiga yua
k uli ji den cili ki bualu laa tie mini bi yeni kaa?
20 Jesu den yediba: «li tie yinba bi piiga nni
liedi ba siija yendo yua taani ki tuuni yeni nni
kusatiagunni.
21 Kelima o ni saalo biga baa siedi ŋanduna
niinni nani landiani o po diani maama ama li
yuboanli baa ye yeni yaa daan o nba janbi o ni
saalo biga libi ŋani lan daano bi yaa bimalo.»
22 ban den di yaa yaa yogunu, Jesu den ta
paana, ki tieni u tienu baliga, ki jenda. Ki tenba
ki nnaadi: «yin ga nnan ne, li tie n gbanandi.»
23 o go denta ki tadi nukaaga, ki tieni u tien u
baliga ki teniba, kebi kuli na.
24 O den yediba ki ne n tie n saama n kuani o
ŋan taado, yaa saama n wulibi niba boncianla.
25 Yeni imaani n luaani yi, n kan go nu palipe
duunt hali yaa daali ke n bao guanu u tienu
diema nni.
26 ban den yini ba yanbu ki pendi, b den don
o lite tiidi juali po.
27 Jesu den yedi ba: yikidi ba yadi kiŋa nni,
kelima li diani nba pua ki kpa o pe kpaalo ti
pebidi monyadi.

28 Yeni n yaa ti guani ki fii bi kpienba siiga nni,
n baaga yi linga kigedi galile.
29 Pidi den yedo n li yaa tie ba ke n lieba sani
mini wani kan sam pipe.
30 Jesu den yedo: «yeni i moani po n maada ba
dinla niagu moni yeni o kokolo n ti buudi taalima
lie po, a ba nia keŋaa bani na taalimata.»
31 ama pieli den yedo: «ba li yaa tie min taani
ki kpe yema, n kan tieni lanwani palpe bi kuli
den taani ki niani yeni.
32 likani kebi pundi yaa kaanu ke b yi u
jetesemane ke Jesu maadi o ŋoadi kaaba kali
man ne min gedi ki ban jaandi.
33 b den ta gidi, jaka yeni jan, lani li pa boanli
den kuao ke o yama mo yagi.
34 jesu den yediba: «li paboali cuo nni ha li kili
naani nani kpe yen. Sedi mani ne kiya jandi.»
35 Jesu den suli ke fuadi bikani, ki ba kilabini
tiipo ki jaandi k l yedi li yaa tie kiliba tuo u
naayogunu n foagidi o kani.
36 o den yedi: «abba, n ba a fidi bonlikuli liya
batuo ŋan foagini n kani ya fala tadinukaaga n
tie-na ama lan da tie mini n bua maama ka, ama
a yanbuama n tieni.»
37 o denguani ki cua bi kani kisua kebi goa ke
oyedi pieli: «simono a goa yo? ŋaa fd fidi ke
guudinni ba yogu waamu?
38 Fii moni ki ya jandi, ki yintiba nni tulimani.
Lipali bua ama tigbannandi ki pia paalu.»
39 yeni ki o go guani ke lebidi ki ban jaandi
kiyedi nani waa bi kpia ki maadiya lanbona.
40 O go den liguani ki sua ke bi goa, kilima n

guama den ye bi nubina po, lan wani ba ji den
fiidi ki ŋmiano liba.
41 yeni o den guani ki cua bi kani bombi ta
po ke yendiba: «i da li goa ki fuodi halimoala?
Lidagidi! oyogunu pundi, o nisaalo bija ji caa ke
ban ban kuado ti biidi damba nugunni.
42 Fii-mani, tin gedimani, diidi yua n ba koadi
nni, o nago.»
43 Wan den maadi ya yogunu, ke bi piigani
liediba siiga, yendo yua kibi yii wa juda nageni
g pundi yeni bi niba bociaala yeni ti jatiadi
ijuugimu a lambana lijandieli cambaaba yeni a
gbamba nda yeni lijandieli nikpela soani yaba.
44 yua den ba kuaado den wani ba ya banma
ke o ba tieni, ki kuaado bi po yua ki sani ki filo
ki moadi moadi o tan kpina po «wni yeniyin cuo-
mani boŋanla kigedi yeno.»
45 Juda n pundi ya yogu o li puadi ki noanli
jesu, ki maadi a tankpina.
46 Laayogunu ke bi nagini ki cuo.
47 U ŋoadikaaba siiga yendo n noadi i juuga
ke cua ki nani bi salayidiciaaba siiga yendo ya
tuubili.
48 Jesu den yedi ba: «i cua ke koni yeni nni
nani n tie o nayigo yeni, yeniti jatiadi i juugimu
a lambana ke la cuo nni?
49 min den ye yeni yii, ke tuundi yii daali kuli
o jandiegu nni, yii den cua nni. Ama moanla o
yogu pundi ki i dianni n den maadi yaala n tien
nni.»
50 Lawani yaaba n den yeni jesu kuli n sanni
ke ŋao.
51 O jawaalo yendo den yua o wa, ki piini o,

gbamnu po bu kpalibu bebe. Ya yogu ki nibi yeni mubino,
52 wan ñoanliba yeni o kpalibu ki sani yen cankpeloli.
53 Ban ta Jesu ki gediyeno o salayidi kaaciamo kani, nani ki lijandieli cambaaba yen lijandieli nikpela yeni o tienu maama tili gbambanda taani.
54 Pieli den yua hali fagima yeni bi salayidika ciaaban cambaaba diegu kani, o den kali se-jennba siga ki nagini omu kilima ti waadi den ye.
55 Lijandieli caabaaba yeni bi nikpe juogi kaaba den lingi ban-ba jaligi yaala Jesu ki fidi ke kpa o. Ama bi naa den la liba kuli o po;
56 Kilima niba bociaala den pua o po mifaama; ama yeni bi faama po kuli laa tua maani.
57 Bi nitianba n fike pua mi ki jaligi Jesu. Ki yedi:
58 «ti den gbadi ki o maadi: “n ba muadi li naa jandieli yaali ki bi maa yeni bi niba nu nuugii danata siiga, n ba guani ke ma ya jandieli ke nisaalo ya nugii ka maali,
59 ba yen la maama po kuli, ba la ban fidi kijaligo yaala ya po?
60 O salayidi ciamo den fii ki sedi bi siiga ke buali Jesu: «ŋa-pia ŋan ba ŋmiani yaala?
61 Ke o ka ki ŋmini suo wa ŋmiani liba. O salayidikaciamo go den bualo yeni ya lanboli n tiena: «a tie kilisiti, u tienu n seligi o bijua yua yo?»
62 Ki Jesu ŋmian: «n tie a ba la o nisalo bijua, ke o ka o paciaabu daano jienu po ya yogunu ki

o paalu ñani tanpoli po ki jiidi u po nani nani o
taawaligbamgou yeni.»
63 Ke o salayidi kaciamo cuo o tiadi ki dadi padi
ke yedi: i go bua ki gbadi o laa sieda yo o po?
64 i gbadi wan suugi o tienu maama. I jagi ki
tin tieni o be? bi kuli den taani ki yedi lidagidi
wan kpe.
65 bine kiili kiya ciidi o po ti nisoandi ki pibinio
nunga yeni li cabili, ki pua o yi tanpabi ki maadi
yeno: «bundi!» ki sejeba gedi yeno ki pua wa.
66 Lanwaninipieli den ye likani u diegu tiipo,
janfanyendo den ye likani ki tuunni bi salayi
kaciaaba po n cua o kani.
67 Wan den la pieli ki o se likani ki yie o mu. O
den ŋanbi ki noanlo ki, yedo: «a moko den li ye
yeni sasaleti, Jesu.»
68 ama ki o nia, ki yedi: «mi bani ŋan bua
maadi yaalo.» liyogu o den ñani doujagu yeni
nni (u kotongu den mua.)
69 Ama lan po moko, yaa jafaano n tuuni likani
den la o ki go kili ke maadi yeni yaaba n ye li
kani: «o ja ne mo bisiiga yendo!
70 ama o go den nia. Lan den pugini waan mu,
ya niba n den se likani den yedi pieli: maamoni
a li tie bisiiga yua yo; kilima a moan ñani galile
yo.»
71 Lan wani o den cili ke poligi ki tua: «mibani
yin maadi ya jua yeni ya maama.»
72 Laa yogunu u kotogu den mua mi liema.
Pieli den guani ki tiadi Jesu n den yedo yaala:
«hali ki u kotogu talimilie, a ba nia ki ŋaa-bani
nni talimata.» o den ñani ke ban buudi.

DIANGBENGA 15

1 O tiŋa panpangu, li jandieli yeni juki n ba
nikpe juocaaba den tani ki diidi ban jaligi maama
ki loma guveneeli kani bi den cabi ki sejenba
lolio ki bi jedi yeno pilata kani.
2 Pilata den buali Jesu: a tie jufi ba bado yo?
Jesu den gua ŋmiano: Fin moano n yedi.
3 bi salayidikaciaba canba den galigi yesu ki o
tien di yaala ki ŋani.
4 Pilata n bualo: ŋaa pia liba ki ba maadi?
agbadi ban jaliga ki maadi ka tien nni ya bobigu
kuli.
5 ama Jesu den ki guano maama ba kuli. Pilata
n den laa bola kuli, kili ya ki lido.
6 Li den tie bogidili ki binli kuliguveneeli, paki
jaama dana siiga bi ba ŋani niyendo dasaliga ki
ŋa o. Bi den maani ki ŋa bi niba n mia ban kin
ba ŋa yua.
7 Ki sua jua ba ye li dansalidieli ki bi yi u
banasa yeni o lieba, bi den kpa bi ba niba bocian
la ya yagu po ki den fi yie loma guvenneli bali
maama.
8 Lan wani ki o niligu nagi nni pilata kani ki
mia o ki wan ŋa niyen do nani ban tie n di
maama bi damba bogida po yeni.
9 Pilata den bualiba: yi bi bua mi ŋa yi po yua
ki yi maadi ki o tie yi bado.
10 O den maadi kilima o den bani salayidika-
ciaba n den bua ban tien no maam a, bi den jaligi
di Jesu kilima bi den pia yi nanga o po ki dugi nni
niba bociaala den tua o ŋoadikaaba.
11 Ama bi salayidikaciaaba den tudi linitingli
ki ban maadi pilata ki wan ŋa banabasa ki kpa

Jesu.
12 Pilata go yedi ba: n ya ŋa yipo banabasa, yi
bado yi bua mi tieno be yo?
13 Ban yiginni ki puginni: kpao mani.
14 Laa wani pilata n buali: be ya po? o bidi
be yo? ama kibi kpaadi ki yiigi nni hali boŋanla
kpao mani.
15 Nani pilata n den tuo linitingili n bua
maama, o den. ŋa banabasa, pilata sejenba n
pua Jesu a gbana. Laa puolipo, pilata n madi o
sejenba ki ban gedi yeno ki kpa o.
16 Ki sejenba ta Jesu ki gedi yeno bi cagiciaali
kani ki tan nni bi tuo soanlieba kuli.
17 Sejenba n taanni ki gbeni, ki bi ta liadifogidi-
moangu ki lan Jesu. Ki bi lugi konkoni ya fogiliga
ki yilinno, o yuli po.
18 Ki ji fuodo nani bayi fuodi o bado maama ki
ñuado, ti fuonda juf ba bado.
19 Bi den puu ya lanbana n yabi o yulipo ki si
o po ti ŋoansoandi ki gbandi o nintuali, nani bi
coan nni o yeni.
20 Ban den ñoandi o ki gbeni, ki bi landi o lindi
fagidi moangu yali ki bi lan o yeni, ki yuadi ki ta
o ya tiadi ki lano ki ñano o dogu nni ki gedi yeno
nanni ki bi ba kpali danpoanpoanli po.
21 Ama ya jua bi yi u simono ki o tie silindi ya
dogu n yua, ki o ba tie alesaolili yeni lufut ki bi
cindo, bi sanu den ña likani ki bi yieno ki wan
tugi Jesu dandanpoli.
22 Sejenba den jedi yedi no ya kanu bi yi
goligolita. Laa yeli bundima bua ki yedi, ti yu
kpabicuodi kani.

23 Bi den bua ki ñumio ya duven n den ŋmadi
yeni mili ama wa den ñuni. Sejenba ta o tiadi.
24 Ki bi kpa o lidapoanpoanli po, ki ta o tiadi ki
toanni titia.
25 Li den tie li dali kudi ta yogunu yeni, ya
yoginu ki bi den kpa o lidanpoanpoan-li po.
26 Ki bi dian nni ki tabi nni yali ya po ki bi den
kpa o li dapoanpoanli po.
27 Yi dian ni yeni nima nni den bua ki yedi: Jufi
n ba bado, bi go den kpa bi bibiadalie ki pugini
o po.
28 Yendo den ye o jienu po ki yendo moan ye
ganu po.
29 A sanpeda den sugido ki tibidi biyula. Ki
tua: ha! Fini yua n den maadi ka ba fidi ki mudi
li jandieli danata daali ŋa gua maali, a ya ba fidi
tie nni tin diidi,
30 Fie a yuli fini moanlo ñan o dadu po ki giidi.
31 Bi salayikaciaba yeni u tienu maama gban-
banda moan den sugidi Jesu ke ñoando. O den
maadi bi ninba boncianla kani: o den fie ninba
boanciaala ya yogunu kili damba den ye fala nni
ama ka fidi fie o ya yuli.
32 O den maadi ki ne: n tie kilisiti; mini n tie
ya bado ndie Isalele yaaba. Li ya tie ki o maama
tie moan-moani, o bi ña li dapoanpoanpo ki jidi!
yen wani ti kuli bi ba dani o ni nni bi niliediba
yaaba ki bi den kpa o bi siiga moan den sugido.
33 Kudi luoba yogunu li biigili den ba yi tinga
kulipo, li den tie yeni hali kuti yiayogunu.
34 Kudi yia po, Jesu den kpaadi ki yiginni ki
yedi: eloi, eloi, lamasanbagitani? Lani n bua ki
yedi n tienu, n tienu be ya po ka ŋani?

35 Ya niba n den ye likani n gbadi laa maama
yogunu, «eloi» ban ki ŋanbi li maama nima nni,
bi den yedi: cingi-mani o yi o sawali pualo «elia
o!»
36 Bi siiga yendo n sani ki ban ta o ciesiobu ki
ñua li damiligilinni, babini li kankagili juoga ki
niindi ki Jesu n ñu. Ki bi maadi tin guudi mani
ke le elia ya ba kua ki jiino lidapoanpoanli po!
37 Jesu n yigini yeni pauma, ku fuodi ki giini ki
kpe.
38 Lanyogu o kpalibu yaa ba n den juami ki
piigi lijaandidi bunbaba den cili tanpoli ki padi
ki jiidi hal tinga.
39 A mintila canba yua n den se li kani n la Jesu
kuma, o den yedi maamoani ya ja na go li tie o
tienu biga!
40 Bi puoba mo de se foangima ki nua. Laa
puoba siiga maliyema magidela dogu yua, yeni
maliyema jaka na o die kpalo yeni jose.
41 Banin den yegi jeni Jesu ki gedi galile todi o
tuolinni.
42 Laa daali den tie n libogili jufi n ba fuodima
jama o yen juogu n dagidi.
43 Alimate dogu yua Josefi, yua den ye jufinba
nikpela cegili kaaba siiga nni. O den gu tanpoli
diema pundima. O den ba li papaali ki gedi pilata
ki mia o ki wan casi wan ta Jesu gbanandi.
44 Li den lidi pilata yeni Jesu n tuodi ki kpe
maama. Ke o yini amintela kobiga n yudano ki
buali o gbadi i Jesu kpe na.
45 Wan bandi amintela kobiga yudaano kani ke
o kpe ke o cabi JOsefi o gbanandi.
46 Josefi den daa u kpalipiemu ki jiini o li dap

ɔnpɔnli po ki bobini o o kpalipienbu yeni ki gadi
ki pan duani o yaa kakuli ke bi kpiedi u tangu po
ki bindi li tanli ki biini.
47 Magidala Maliyama yeni Maliyama yose na
den se ki nua ban duani o naani kani.

DIANGBENGA 16

1 Mi fuodima daali n den pendi, Madagalapua
yuan yi Maliyama den daa Alomata ki cua
banmii Jesu gbannandipo.
2 Li den tie li dacincinli siŋaɔgu panpangu ke
bi den gadi li kakuli.
3 Bi den yedi bi lieba: ŋma baa pan luodi ti po,
yaa tangu n biigi li kakuli?
4 Yaa yogunu ke biyaa gi nɔnli li kakulipo, ki la
nilo ba ke o bindi li kakuli tanciangu.
5 ban den kua li kakuli nn, bi den la o jawaalo
ke o lani ti tiapiendi ki ka bi nu jienu po ke u
jawaanbu cuoba.
6 O den yedi ba: da jie mani, yi kpaani Jesu
Nasaleti yua ke bi kpagu yeni. O fii u, waa ki ye
ne. Diidi mani ban den duani o naani.
7 ama yi gadi ke pan yedi O ŋɔdikaaba yeni
pie li ke o gaa liiga ki gadi Glile. Lani po kebi
baa laani nani wan den yedi ba maama.
8 Bi den ñani li kakuli nni, ki sani. Li den lidiba
hali ki jegiba bi den ki maadi nilo liba kuli kelima
bi den jie hali. *
9 Li dacincinli daali siŋaɔgu panpani, wan den
fii yaadaali yaa Maliyama ke o den beli ki ñani o
niini cilicilibiamu lele yen den kpia ki la o.

---

* **DIANGBENGA 16:8** boncianla.

10 O pua yen den ban togidi yaaba den yeni o
yaa yogunu ki den kpiini ki go buudi o po.
11 Ban den gbadi ke o guani ki fuo, ke o pua
yen la o, ama bi den ki tuo daani.
12 Lan n den pendi, o den dogidi o ba niba lie
kani yeni Manati tiadi ya yogunu ke bi den cuoni
ki ñani u dogu nni.
13 Laa niba n den gadi ke pan togidi yaa
ŋɔdikaaba n sieni, ama bi mo den ki tuo ki daani.
14 Lan den pugini waamu, Jesu den dɔgidi o ba
o ŋɔdikaaba piiga n yendo kani yaa yogunu ki
den taani kikaa li kpagili po. O den maadi ba bi
dandanli luoma yeni Pajuali, kelima baa den tuo
ki daani yaba den yedi ba ke bi laa Jesu ke o fii
bi tinkpiiba siiga nni.
15 O gua den yedi ba; Gadi mani ŋanduna
munli kuli ki yaa wangi O Labaaliŋanmo.
16 Yua n tuo ki daani, yin wuli U Tienu ñima
o baa faadi, ama yua n ki tuo daani, bi baa jia o
buudi.
17 Yaa ŋua mani yaa banciama n ba ŋua yaa ba
tuo daani. N yeli nni, bi baa beli ti maalibiidibi
baa maadi mi malanma.
18 Bi baa cuo i we yeni bi nuugi, bi go yaa
ñunba ŋɔgibugu mo li kan fidi ki tieni ba yaala
n bia. Bi yaa maani bi nuugi a yiama po, se ban
paagi.
19 Ti yonmidaano n den maadi ba ki gbeni o
den yugi ki doni tanpoli po ki pankali U Tienu
jienu.
20 O ŋɔdikaaba den siedi ke pan wangi o labaali
kuli yaa yogunu ke ti yonmidaano den suani yeni
ba, o den ta bi po i mɔmɔni yeni n bangiciama

baoncianla den ŋuaba o maama nni.

Bible Gourmantche

The New Testament in the Gourmantche language of Togo

Le Nouveau Testament en langue Gourmantche du Togo

copyright © 2020 Door 43 world-wide mission community

Language: Gourmantche (Gourmanchéma)

Dialect: Gormantche

Translation by: Door 43 world-wide mission community

Contributor: Andrew Rice, Gourmantche, Gux, Parfait, Parfait-Ayanou

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2020-08-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
1168f00b-eabf-5a7b-9fed-4d2120867558